

TYDAL KOMMUNE

Årsberetning 2023

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Befolkningsutvikling	4
Økonomiske hovedtall og analyser	6
Lønn og personale	16
Sentraladministrasjonen og fellesfunksjoner	20
Sektor oppvekst.....	31
Sektor helse og omsorg	37
Sektor teknikk og landbruk	42

Forord

Tydal kommune leverer et meget godt resultat i 2023 med netto driftsresultat korrigert for bundne fond på kr 29 276 000,- (14,6 %). Hvis det også korrigeres for premieavvik utgjør netto driftsresultat kr 17 602 000,- (8,8 %).

I en stram kommuneøkonomi blant landets kommuner er kommunedirektøren meget godt fornøyd med resultatet som Tydal kommune leverer. Mange faktorer spiller inn som strømpriser, salg av konsesjonskrafta til riktig tid og god budsjett disiplin blant lederne.

2023 har vært preget av mange store og tunge prosjekter. Helse- og administrasjonsbygg har tatt mye av tiden og det har fra administrasjonens side blitt jobbet med utredninger knyttet til 4 forskjellige tomtealternativer. Det har vært en god og bred innbyggerinvolvering der det har kommet inn mange tilbakemeldinger på hva som er viktig ved bygg av nytt helse- og administrasjonsbygg. For organisasjonen Tydal kommune er det viktig å sette fokus på å utnytte synergier ved et nytt bygg. Det har også vært en omfattende miljøkartlegging knyttet til prosjektet der vi bl.a. fikk klimasatsmidler. I forbindelse med klimasats har det vært et samarbeid med Trondheim kommune noe som viser at liten og stor kan samarbeide.

Helseplattformen har det også i 2023 vært stort fokus på. Journalsystemet vi har i dag byttes ut og Tydal kommune skal gå inn i Helseplattformen i 2024. Mye forberedelser kreves og det settes store krav til organisasjonen. Med et godt opplæringsløp skal Tydal kommune være forberedt til å ta plattformen i bruk april 24.

En av de store suksesshistoriene i 2023 er oppføring av 6 nye boliger i Søliåsen. Prosjektet startet på etterjulsvinteren og 1. september sto boligene klar til bruk. Prosjektet har fått mye oppmerksomhet fra andre kommuner. For oss selv har dette vært viktig med tanke på rekruttering. Med boligmangel og da spesielt denne type mindre boliger er vi ekstra stolte av at disse er på plass.

Rekruttering er en av de store utfordringene i kommunen. Dette gjelder spesielt på omsorg, men vi ser også utfordringer på andre sektorer. I 2023 ble det vedtatt at vi skal være med i prosjektet «I lag». Her har kommunestyret bestemt at det skal satses spesielt på rekruttering og møteplass i midt-bygda. Det er positivt at vi i dette prosjektet har en egen ressurs som jobber med tiltak rettet mot bl.a. rekruttering.

Tydal kommune har i 2023 også vedtatt å danne et eget næringssselskap, Tydal Næringssselskap AS. Selskapet skal jobbe målrettet med næringsutvikling og se på muligheter for å utnytte overskuddsvarmen fra datalagringsserveret.

Tydal er i godt driv på utviklingsiden og vi har en solid økonomi, men vi må være innforstått med at kraftinntektene vil svinge fra år til år. Det er disse inntektene som gir oss handlingsrommet vi har for øyeblikket.

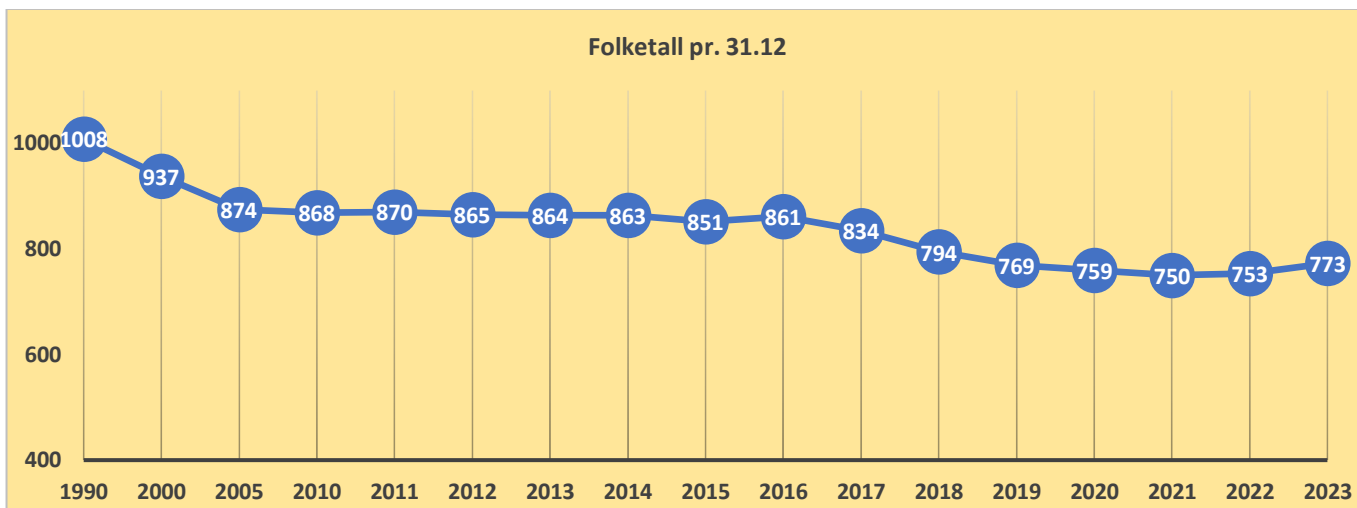
Nye politikere er på plass og det er viktig med et godt og konstruktivt samarbeide mellom politikk og administrasjon. Det er dette som skaper utvikling. Vi har lagt stor vekt på folkevalgtopplæringen og kommunedirektøren er optimistisk på at det skal bli en periode der vi sammen får til utvikling.

Stor takk til ansatte og politikere for samarbeidet i 2023. Sammen er vi sterkere.

Tydal, 30.03.24

Sign.
Heidi Horndalen
Kommunedirektør

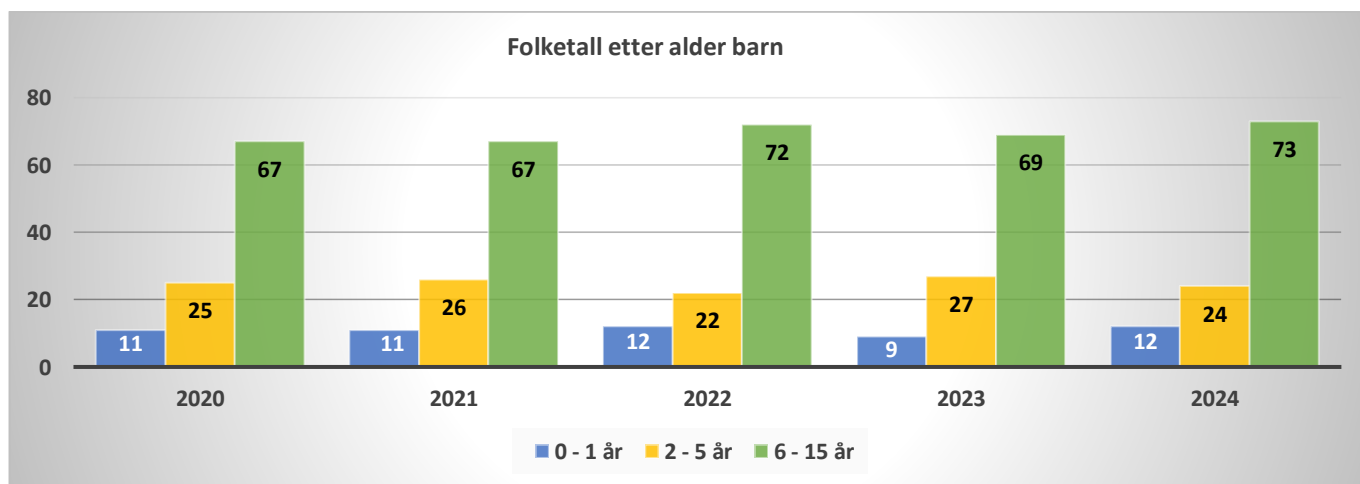
Befolkningsutvikling- og sammensetning

Figuren viser folketallsutvikling i Tydal fra 1990 til 31.12.23.

Folketallet har på det meste vært litt over tusen innbyggere tilbake i 1990. Ved utgangen av 2023 var det 773 innbyggere. Folketallet sank jevnt og trutt i perioden 1990 og fram til 2010 hvor det i perioden fram til 2017 var noenlunde stabilt antall med ca. 860 innbyggere. Fra 2017 til 2022 var det en svært stor nedgang med 108 til 753 innbyggere. Nedgangen utgjør nesten 13 %. Fra 2022 til 2023 økte folketallet med 20 personer til 773. Det er en prosentvis økning på hele 2,7 %. Likevel er befolkningsnedgangen over tid alvorlig bekymringsfull.

Folkemengde etter alder pr 01.01

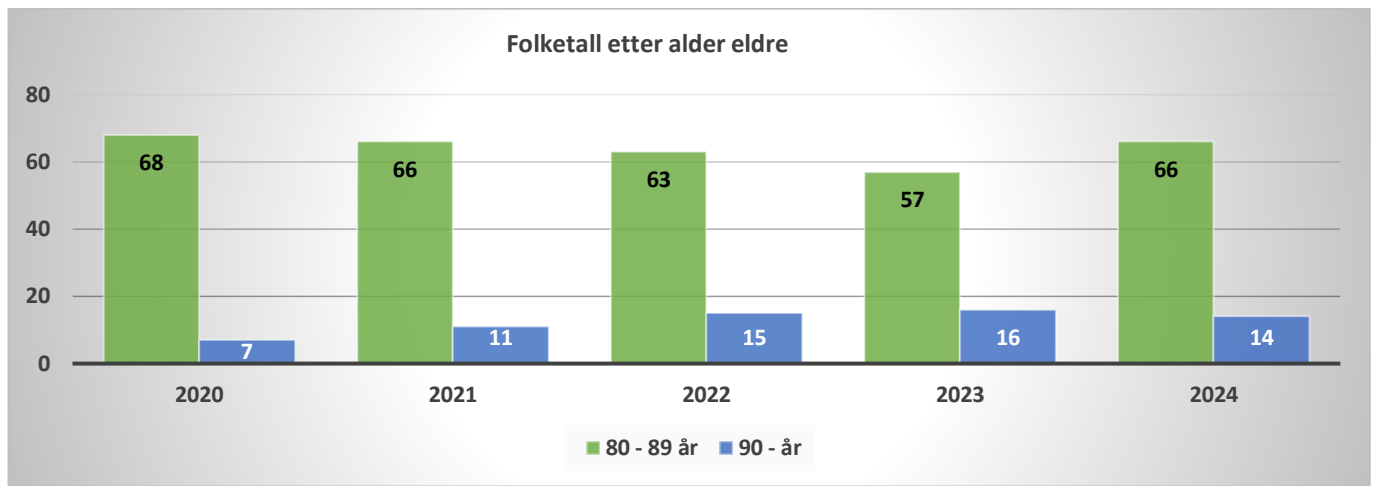

Figuren viser folketallet etter alder for barn.

Folketallet i aldersgruppen 0 – 1 år har gått noe ned de siste årene til 9 barn i 2022. Siste året økte det til 12 barn som er likt som for 2021.

I aldersgruppen 2 – 5 år (barnehagealder) har barnetallet gått nedover de siste årene, men i 2022 ble det en økning på 5 til 27 barn. Ved utgangen av 2023 var det 24 barn som er en nedgang på 3 barn fra 2022.

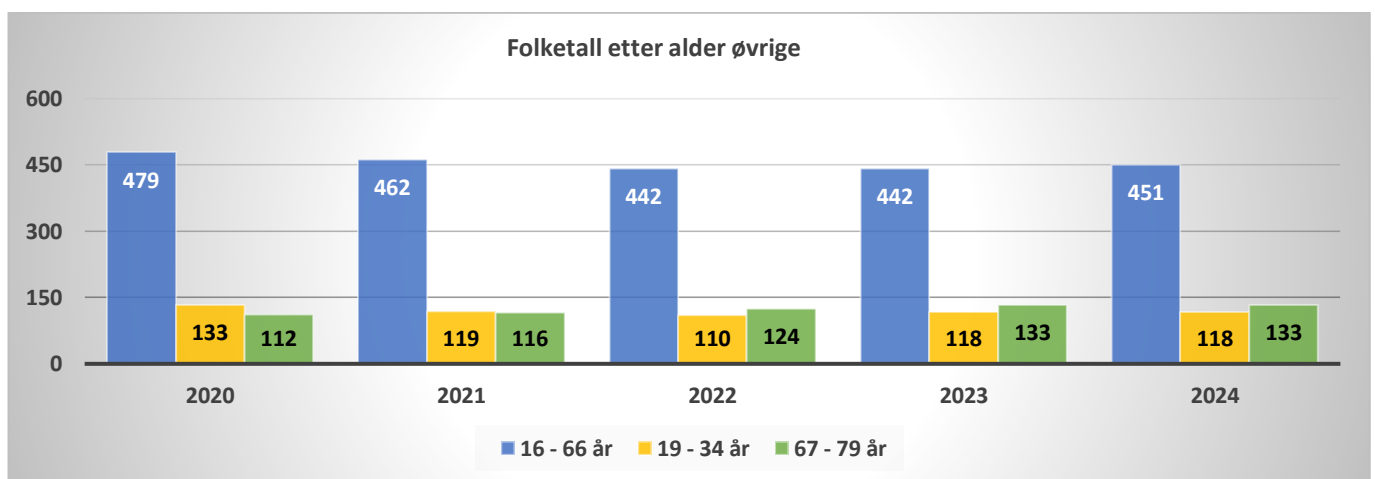
Folketallet i grunnskolealder har vært noenlunde stabilt de siste 5 årene med en økning på 4 til 73 barn ved utgangen av 2023. Det er nå 6 flere barn enn i 2020.

Figuren viser folketallet for eldre.

I gruppen 80 – 89 år har folketallet det siste året økt med 9 til 66 personer (16 %). Siden år 2000 har antallet økt med hele 28 personer tilsvarende 74 %.

For eldre over 90 år er det en økning på 7 personer (100 %) i forhold til 2020 mens det siste året var en nedgang på 2 til 14 personer. Små endringer i antallet gir store prosentvise utslag.

Figuren viser bl.a. folketallet for gruppen 16 – 66 år.

De aller fleste i aldersgruppen 16 – 66 år går i videregående skole eller tar høyere utdanning samt er i arbeidslivet. Siden 2020 har folketallet i denne gruppen sunket med 28 ned til 451 personer tilsvarende 6 %. Det siste året økte antallet med 9 personer som utgjør 2 %

For gruppen 67 – 79 år viser utviklingen en økning siste året med 9 personer tilsvarende 7 %. Det er nå 21 flere personer i denne aldersgruppen enn i 2019.

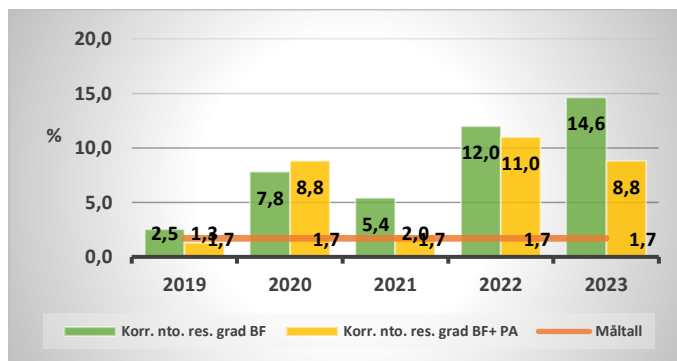
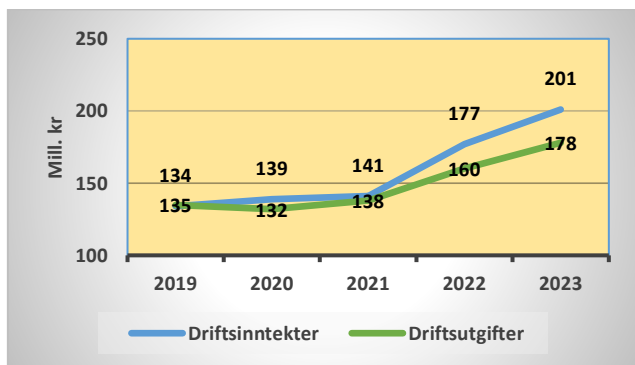
Ser vi mer spesifikt på aldersgruppen 19 – 34 år ser vi at folketallet siden 2020 i denne gruppen har sunket med 15 til 118 personer. Det tilsvarer en nedgang på 11 %. Siste året var det ingen endringer.

Endringene i folketallet, og befolknings sammensetningen, vil påvirke kommunens inntekter de kommende årene. Inntektene vil påvirkes mest av de aldersgruppene hvor kommunen har mesteparten av sitt tjenestetilbud. Det er barn i barnehage- og skolealder samt eldre over 80 og 90 år. Det er for disse aldersgruppene kommunen mottar mest inntekter gjennom inntektssystemet. For mer informasjon om befolkningsprognoser vises det til økonomiplanen for perioden 2024 – 2027.

Økonomiske hovedtall og analyser

I årsberetningen vil det bli redegjort for den økonomiske situasjonen for kommunen pr 31.12.23. For analysebruk er bl.a. både driftsinntektene- og utgiftene korrigert for avsetning og bruk av bundne driftsfond samt premieavvik som påvirker netto driftsresultat. Premieavvik er differansen mellom innbetalt pensjonspremie og pensjonskostnad. Disse størrelsene varierer betydelig fra år til år, og korrigeringsene er gjort for å få sammenlignbare tall over flere år. Disse korrigeringsene fører også til både endret brutto driftsresultat og netto driftsresultat.

Utviklingen av driftsinntektene- og utgiftene samt netto driftsresultat i % av driftsinntektene

BF= Bundne driftsfond

BF+PA = Bunde driftsfond tillagt premieavvik

Grafen til venstre viser utviklingen av de totale korrigerede driftsinntektene- og utgiftene, mens grafen til høyre viser netto driftsresultat i % av driftsinntektene (netto resultatgrad). Netto driftsresultat viser hvor stor del som kan brukes til å finansiere nye investeringer og avsetninger. Netto driftsresultat er den beste indikatoren på økonomisk balanse i kommunesektoren, som igjen er viktig for å sikre et godt og stabilt tjenestetilbud. Tallet må være positivt for at kommunen skal ha økonomisk bæreevne til å finansiere investeringer og avsetninger eller ta på seg nye driftstiltak. For 2023 fikk kommunen et korrigeret netto driftsresultat korrigert for bundne fond på kr 29 276 000,-. Hvis det i tillegg korrigeres for premieavvik utgjør netto driftsresultat kr 17 602 000,-.

Korrigeret netto driftsresultat målt mot kommunens eget mål

Kommunens eget mål for netto driftsresultat er minimum 1,7 %. Netto driftsresultat korrigert for bundne fond i prosent av driftsinntektene (resultatgrad) ble for 2023 på 14,6 %, en økning på 2,6 prosentpoeng fra 2022. Korrigerer man i tillegg for premieavviket utgjorde resultatgraden 8,8 % i 2023 som er en nedgang på 2,2 prosentpoeng fra 2022. Begge resultatene er betydelig over måltallet på 1,7 %, og anses som et meget godt resultat.

Positivt avvik mellom driftsbudsjett og driftsregnskap

Driftsregnskapet for Tydal kommune for 2023 er gjort opp med et positivt budsjettavvik før strykninger på kr 12 112 091,-. Det ble gjennomført forskriftspålagte strykninger av overføring til investeringsregnskapet med kr 1 719 216,- i 2023. I samsvar med ny økonomiforskrift ble det avsatt kr 28 495 503,- til disposisjonsfondet i forbindelse med regnskapsavleggelsen.

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisp.	
Tall i 1 000 kr	2023
Netto driftsresultat	-28 786
Avsetninger til bundne driftsfond	8 135
Bruk av bundne driftsfond	-12 825
Overføring til investering ihht til årsbudsjett	6 700
Avsetning til disp.fond i henhold til budsjett	14 664
Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	-12 112
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-13 831
Sum avsetning til disposisjonsfond	28 496
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0

Budsjettavvik i forhold til opprinnelig budsjett	
Tall i 1 000 kr	2023
Finansutgifter	3 200
Eiendomsskatt	2 200
Netto lavere forbruk sektorene	3 000
Integreringstilskudd	2 500
Høyere konsesjonskraftinntekter	2 500
Høyere erstatningskraft	800
Lavere vedlikeholdsutgifter	900
Netto økning skatt og rammetilskudd	2 500

Kommentarer til avvik mellom utgifter og inntekter i årsregnskap og opprinnelig budsjett

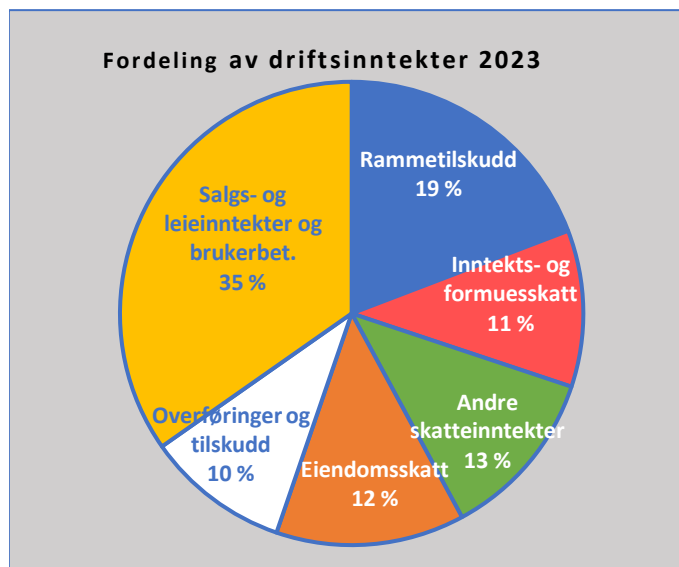
Kommunestyret vedtar budsjettet på overordnet nivå gjennom bevilgningsoversikter drift, bevilgningsoversikter investering og økonomisk oversikt etter art drift. Det redegjøres her for vesentlige avvik som ikke er kommentert eller forklart andre steder i denne delen av dokumentet.

Sektorene har til sammen et netto mindreforbruk på 3 mill. kr hvorav 2,1 mill. kr gjelder sektor teknikk og miljø. Finansutgiftene ble netto 3,2 mill. kr lavere enn budsjettet. Konesjonskraftinntektene ble 2,5 mill. kr høyere enn forventet og erstatningskrafta fra Kistafossen 0,8 mill. kr høyere enn forventet. Vedlikeholdskostnadene på bygg og anlegg ble 0,9 mill. kr lavere enn budsjettet mens eiendomsskattene og integreringstilskuddet ble henholdsvis 2,2 og 2,5 mill. kr høyere enn budsjettet.

Samlet viser skatteinntektene, inntektsutjevningen og rammetilskuddet en netto økning på 2,5 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett. Trekket i inntektsutjevningen er 0,5 mill. kr høyere enn budsjettet.

Bundne driftsfond har fått avvik hovedsakelig grunnet større bruk og avsetning til øremerkede formål innenfor oppvekst og omsorgstjenesten.

Driftsinntektene

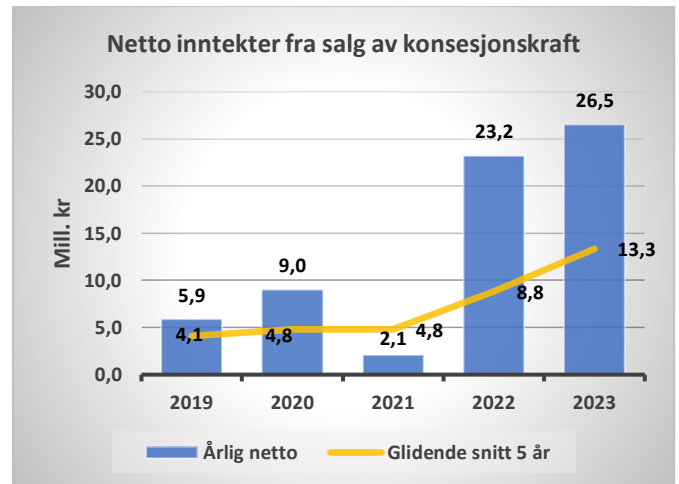
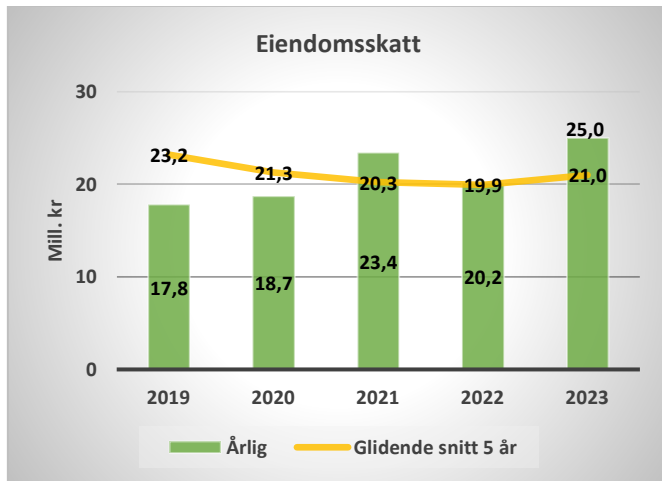

Tall i 1.000 kr	2 023	%
Rammetilskudd	40 068	19,2
Inntekts- og formuesskatt	22 809	10,9
Eiendomsskatt	25 001	12,0
Andre skatteinntekter	27 477	13,2
Overføringer og tilskudd	20 887	10,0
Salgs- og leieinntekter og brukerbet.	72 503	34,7
Sum dr.int. inkl. finansinnt.	208 745	100,0

De totale driftsinntektene økte i 2023 med 24,2 mill. kr til 208,7 mill. kr. Det tilsvarer en økning på hele 13,1 %. Hovedårsaken til inntektsøkningen er først og fremst en stor økning i konsesjonskraftinntektene og eiendomsskattene.

Skatt på inntekt og formue samt rammetilskudd fra staten er de to største inntektskildene til kommunen. Til sammen utgjorde de i 2023 30,1 % av brutto driftsinntekter. Fra 2022 til 2023 økte disse inntektene med 3,1 mill. kr (5,2 %) til 59,8 mill. kr. Tallene inkluderer kompensasjonen i det løpende inntektsutjevningstilskuddet i rammetilskuddet. Foruten vanlig lønns- og prisvekst er det endringer i kostnadsnøkler og innbyggertilskudd som ligger til grunn for endringen.

Eiendomsskattene og konsesjonskraft

Eiendomsskattene utgjorde i 2023 25 mill. kr. eller 12,4 % av driftsinntektene. Det er en økning på 4,8 mill. kr fra 2022. Beløpet i 2023 inkluderer utskrivning av økt eiendomsskatt for tidligere år på 2,1 mill. kr. Eiendomsskattene kan variere mye fra år til år hovedsakelig som følge av store variasjoner i kraftprisene. I 2024 er det budsjettert med 28,2 mill. kr i eiendomsskatt som inkluderer ca. 0,3 mill. kr i eiendomsskatt på den nye kraftlinja fra Stokkfjellet vindpark. Når vi ser på gjennomsnittsinntektene fra eiendomsskattene som glidende gjennomsnitt over 5 år, vil inntektene kunne være mer stabile. I perioden 2019 til 2023 varierte de årlig mellom 23,2 mill. kr og 19,9 mill. kr i 2022.

Nettoinntektene fra salg av konsesjonskraft utgjorde 26,5 mill. kr i 2023 og er historisk høye. Det er en økning på 3,2 mill. kr fra 2022 og 24,4 mill. kr fra 2021. Årsaken til den store økningen skyldes at kommunen kan ta ut hele konsesjonskraftmengden på 110 GWH mot tidligere 39 GWH som en følge av etableringen av Tydal Data Center AS. I tillegg oppnådde kommunen også en god salgspris både for 2022 og 2023

Inntektene fra salg av konsesjonskraft kan variere svært mye fra år til år. Årsaken til svingningene i inntektene skyldes at prisene varierer mye fra år til år. Etableringen av datasenteret har også ført til en stor økning av konsesjonskraftmengden. Denne økningen vil med stor sannsynlighet føre til en «varig høyere» inntekt fra konsesjonskraft.

For 2024 er det budsjettert med 29,5 mill. kr i nettoinntekter fra salg av konsesjonskraft som er det høyeste noen gang. Kommunen oppnådde også en god salgspris for 2024.

Driftsutgiftene

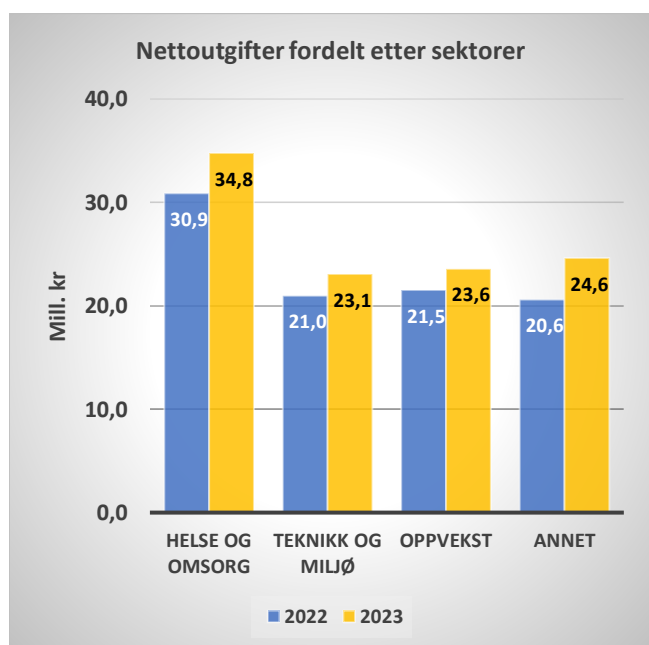
Tall i 1.000 kr	2023	%
Lønnsutgifter	74 564	40,0
Sosiale utgifter	14 498	7,8
Kjøp av varer og tjenester	54 844	29,5
Overføringer og tilskudd til andre	33 445	18,0
Avskrivninger	8 868	4,8
Sum dr.utgifter	186 219	100,0

I 2023 økte driftsutgiftene med 17 mill. kr til 186 mill. kr som tilsvarer en økning på 10 %. Personalet er den viktigste ressursen til kommunen. I 2023 gikk 89,1 mill. kr eller 47,8 % av de totale driftsutgiftene med til lønn og sosiale utgifter. Det er en økning på 7,3 mill. kr eller 8,9 % fra 2022. I tillegg kommer kjøp av tjenester fra vikarbyrå på 3,7 mill. kr og bemannings samarbeid i Værnesregionen, Røros og Selbu. Medregnet dette er den totale andelen lønn og sosiale omkostninger en del høyere. Kommunens pensjonskostnader ble på 9,3 mill. kr og arbeidsgiveravgiften på 5,2 mill. kr i 2023.

Den store lønnsandelen viser at kommunen er en arbeidsintensiv serviceorganisasjon. Grunnen er at hovedformålet er å yte service til innbyggerne i form av undervisning, pleie, omsorg, fritidstilbud og for å legge forholdene til rette for husbygging og næringsutvikling m.m.

Utgifter fordelt etter sektorer

Annet omfatter politiske styringsorganer, sentraladministrasjonen, tilsyn og kontroll, VR IKT, lønn og regnskap, innkjøp servicekontor og fellesutgifter m.m.

Sektor helse og omsorg er den største sektoren med en netto ressursinnsats på 34,8 mill. kr i 2023, opp 3,9 mill. kr fra 2022. Økningen skyldes bl.a. ekstra stillingsressurs i omsorg og stort tjenestekjøp fra bemanningsbyrå.

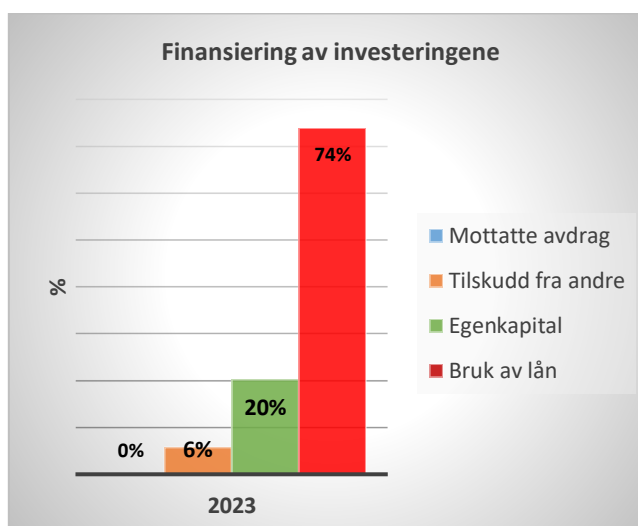
Sektor teknikk og miljø hadde en netto ressursinnsats på 23,1 mill. kr i 2023 som er en økning på 2,1 mill. kr i forhold til 2022. Økningen skyldes mange forhold, bl.a. mindreinntekter på forvaltningsoppgaver, mer ressurser til drift av bygg m.m.

Sektor oppvekst hadde en netto ressursinnsats på 23,6 mill. kr i 2023 som er en økning på 2,1 mill. kr fra 2022. Økningen kommer innenfor barnehagen, bibliotek, frivilligsentralen og litt på voksenopplæring for flyktninger.

For mer informasjon om ressursinnsats og budsjettavvik i sektorene vises det til de enkelte kapitlene om sektorene.

Investeringene

Tall i 1.000 kr	2023	2023 (budsj)
Invest. i varige driftsmidler	33 492	35 360
Tilsk. til andres investeringer	0	0
Invest. i aksjer og andeler	4 659	4 700
Utlån av egne midler	0	0
Avdrag på lån	0	0
Årets finansieringsbehov	38 151	40 060
Kompensasjon mva.	1 442	1 810
Tilskudd fra andre	2 214	2 100
Salg av varige driftsmidler	1 312	1 260
Salg av finansielle anleggsmidler	12	0
Overføring fra driftsregnsk.	4 981	6 700
Bruk av lån	28 190	28 190
Sum finansiering	38 151	40 060

Investeringsregnskapet gjort opp i balanse

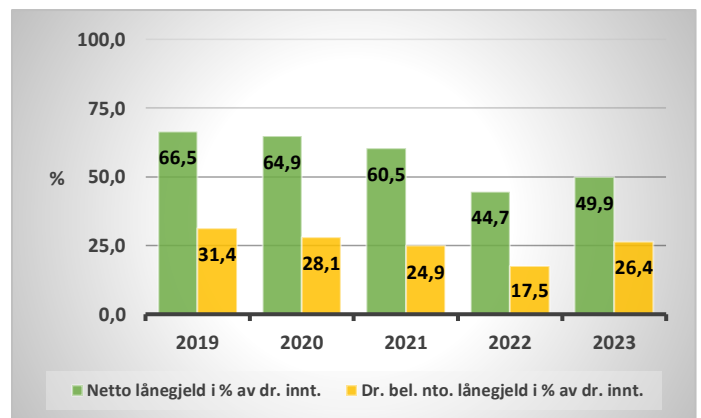
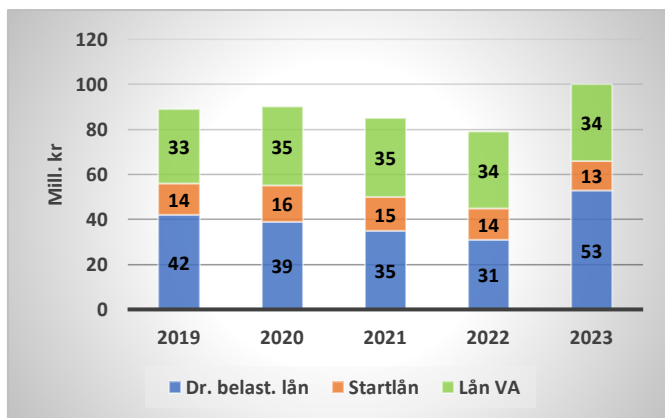
Investeringsregnskapet for 2023 er gjort opp i balanse. Årets budsjettavvik før strykninger utgjør kr 4 719 215,-. Etter forskriftspålagte strykninger (overføring til investering) utgjør budsjettavviket kr 0,-.

I 2023 ble det et finansieringsbehov i investeringsregnskapet på 38,2 mill. kr hvorav investeringer i varige driftsmidler utgjorde 33,5 mill. kr. De største investeringene er gjennomført i bygg og anlegg. Investeringsregnskapet ble i 2023 belastet med kr 910 000,- i bruk av eget driftsmannskap på prosjekter i investeringsregnskapet. Investeringene ble finansiert med 74 % i bruk av langsiktig lån (28,2 mill. kr), 20 % egenkapital og 6 % (2,2 mill. kr) i tilskudd. Egenkapitalfinansieringen omfatter salg av eiendom, næringsfondet og overførte driftsmidler fra driftsregnskapet på 5 mill. kr.

Regnskapsreglene for investeringsregnskapet medfører at budsjettmessige overskridelser eller manglende finansiering av prosjekter, skal dekkes med frie midler og ubrukte lånemidler opp til samlet budsjettert beløp for investeringsregnskapet. Dette medfører at investeringsregnskapet må ses på som en helhet og ikke prosjektbasert som tidligere.

Det innbyrdes forholdet mellom finansieringskildene kan variere en god del fra år til år. Det har sammenheng med valg av finansieringskilde for det enkelte investeringsprosjekt. I enkelte tilfeller vil bruk av egenkapital være å foretrekke, mens andre ganger vil langsiktige lån være å foretrekke. Når det investeres i prosjekter som er tilskuddsberettiget vil denne andelen øke. Investeringer som har kort levetid bør en som hovedregel være tilbakeholdne med å finansiere med eksterne lån.

Langsiktig lånegjeld og netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene pr. 31.12

Den totale langsiktige lånegjelda utgjorde ved årsskiftet 100 mill. kr (toppen av stolpene) inkl. 13 mill. kr i formidlingslån (startlån) og 34 mill. kr til lån i vann- og avløpssektoren. Siste året økte den langsiktige lånegjelda med netto 21 mill. kr. Budsjettert låneopptak på 3 mill. kr til startlån er ikke gjennomført da behovet for lån ble dekket med tidligere års udisponerte lånemidler. Øvrige låneopptak til investeringer i varige driftsmidler på 26,5 mill. kr er gjennomført.

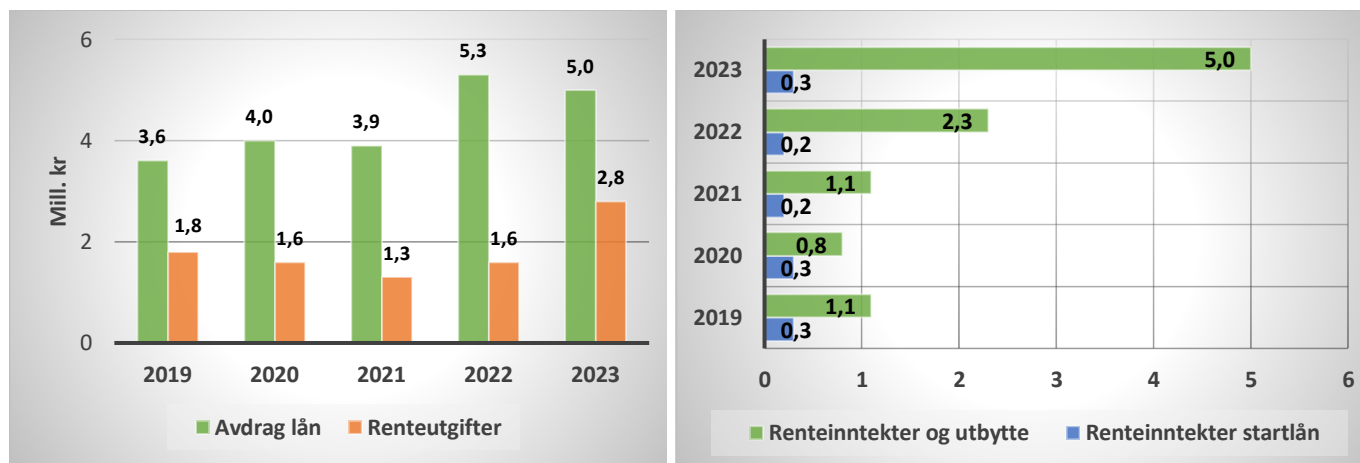
Den totale lånegjelda var fram til og med 2022 ganske stabil, men økte en god del i 2023 på bakgrunn av investeringer i bygg og anlegg. Ikke alle lånene tynger like mye. Startlån og lån i avgiftssektorene utgjør til sammen ca. 47 mill. kr og belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Restgjelda som påvirker drifta, er pr. 31.12.23 på om lag 53 mill. kr (blå stolpe i diagrammet til venstre) og utgjør 53 % av den totale lånegjelda. I dette beløpet inngår også finansiering av investeringer i boligprosjektet i Tydal (6 leiligheter i Sølliåsen) med 16 mill. kr. Leilighetene leies ut, og selv om leien ikke dekker alle kommunen kostnader bidrar leien til at den driftsbelastende lånegjelda i realiteten er en del lavere.

Netto total lånegjeld i prosent av driftsinntektene økte fra 31.12.22 til 31.12.23 med 5,2 prosentpoeng til 49,7 %. Den driftsbelastende andelen av lånegjelda i prosent av driftsinntektene økte siste året ned med 8,9 prosentpoeng til 26,4 %. Årsaken til denne utviklingen skyldes både økte låneopptak og en økning i driftsinntektene i 2023. Den

driftsbelastende lånegjelda i prosent er av samme årsak som nevnt ovenfor reelt også en del lavere enn det som kommer frem av figurene.

Ved sammenligning av den totale gjeldsbelastningen med andre kommuner viser tallene at Tydal har vesentlig lavere lånegjeld i prosent av driftsinntektene enn kommunene i Trøndelag, og landsgjennomsnittet. For driftsbelastende låneandel finnes det dessverre ikke tilsvarende tilgjengelig statistikk.

Brutto finansutgifter- og inntekter

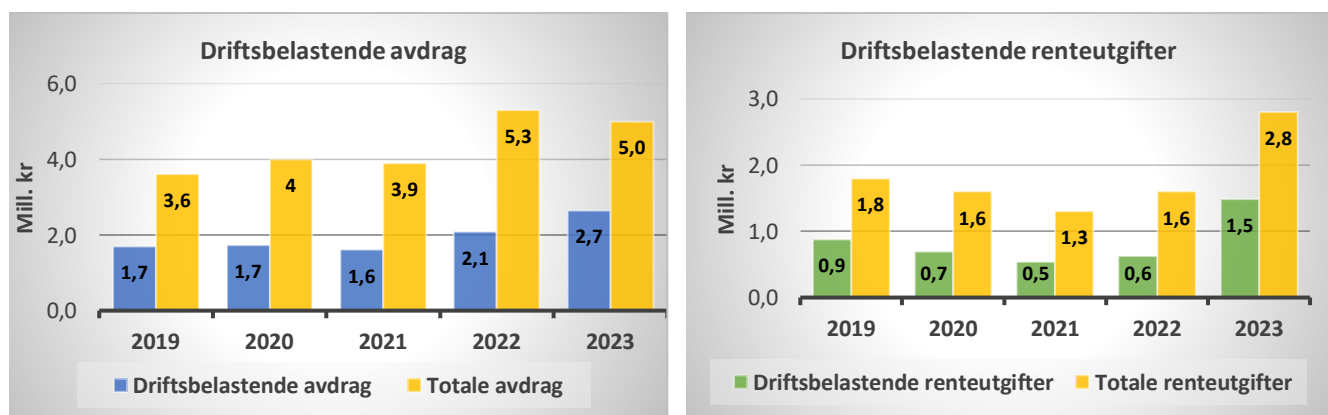

De totale renteutgiftene økte med 1,2 mill. kr til 2,8 mill. kr i 2023. Økningen følger av et høyere rentenivå. Gjennomsnittlig rente på våre innlån var i 2023 på 3,12 %.

Renteinntekter og utbytte utgjorde siste året 5,3 mill. kr hvorav 0,3 mill. kr gjelder renteinntekter på startlån og 4,3 mill. kr i ordinære renteinntekter og 0,4 mill. kr i utbytte. Samlet er disse inntektene er 2,8 mill. kr høyere enn i 2022. Gjennomsnittlig rente på våre innskudd ble på 5,08 % i 2023. Renteinntektene ble betydelig høyere enn renteutgiftene i 2023.

I 2023 ble det betalt 5 mill. kr i gjeldsavdrag som utgjør 1,5 mill. kr over minimumsavdraget etter økonomibestemmelsene. Gjeldsavdragene er 0,3 mill. kr lavere enn i 2022.

Driftsbelastende finansutgifter

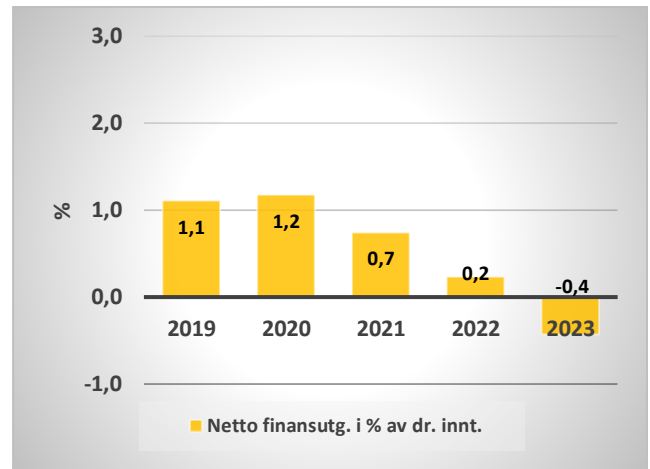
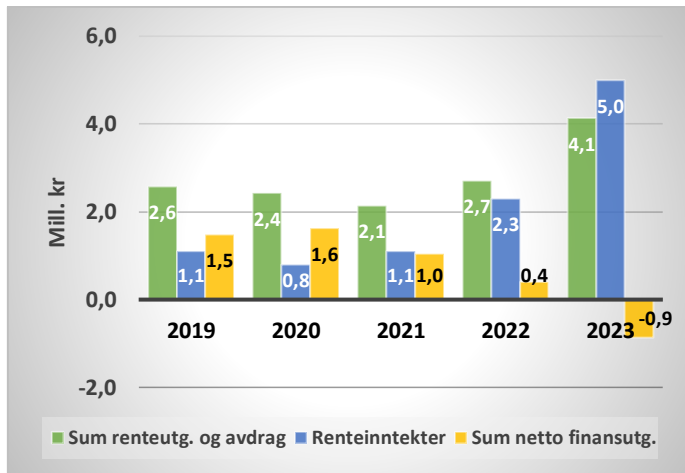

Av samlede avdragsutgifter på 5 mill. kr i 2023 utgjorde de driftsbelastende avdragsutgiftene 2,7 mill. kr som er en økning på 0,6 mill. kr fra 2022.

De totale renteutgiftene utgjorde i 2023 2,8 mill. kr hvorav de driftsbelastende renteutgiftene utgjorde 1,5 mill. kr. Det er en økning på 0,9 mill. kr fra 2022. Av de samlede finansutgiftene på 7,8 mill. kr i 2023 utgjorde de driftsbelastende om lag 4,2 mill. kr. Det er en økning på 1,5 mill. kr fra 2022.

Rente- og avdragsbelastning i % av driftsinntekter

Dette nøkkeltallet viser summen av driftsbelastende renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter. Nøkkeltallet skal vise hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp i finans, i hovedsak tilbakebetaling av lån. Rente og avdragsbelastningen vil også si noe om hvilken finansieringsstrategi kommunene har og hvor mye nye lån nye prosjekter finansieres med.

Netto driftsbelastende finansutgifter ble negativ i 2023 med 0,9 mill. kr som utgjør -0,4 % av driftsinntektene. Det innebærer at renteinntektene faktisk er høyere enn renteutgiftene og avdragene. Det er svært positivt. Kommunen har hatt lave netto finansutgifter gjennom mange år, bl.a. som en følge av at man har skjøvet på store investeringer i bygningsmassen. Endringen fra 2022 er en forbedring med 0,6 prosentpoeng eller 1,3 mill. kr.

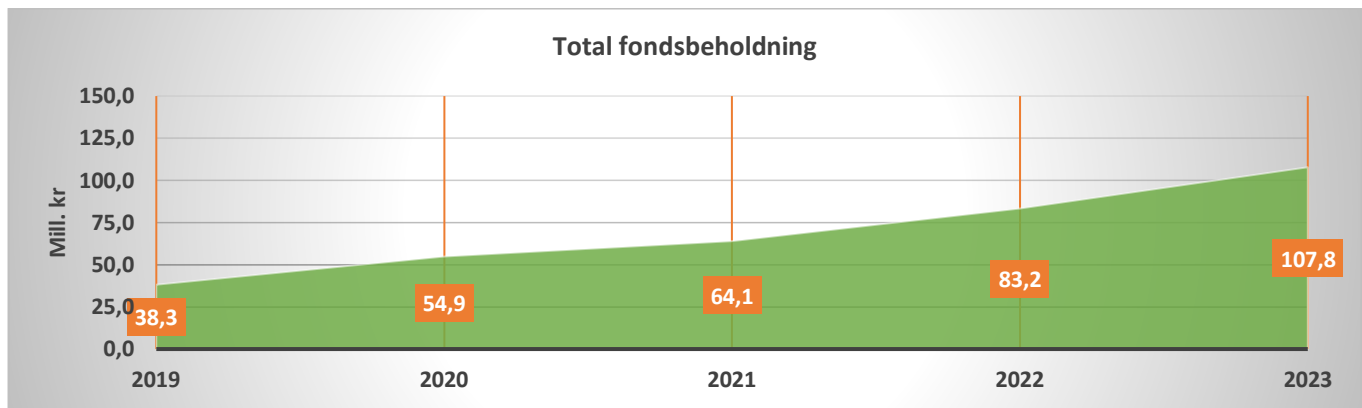
Tydal kommune har lav driftsbelastende gjeld og derav lave finansutgifter. I tillegg har kommunen høy likviditetsbeholdning som gir betydelige renteinntekter. Til sammen gjør det at kommunen i 2023 ikke belastet brutto driftsresultat med finansutgifter. De høye renteinntektene fører tvert imot til en tilførsel av midler til driften. Slik er det ikke i mange kommuner. Kommunen står foran store investeringer i bygningsmassen de nærmeste årene og derigjennom store låneopptak og bruk av disposisjonsfond.

Det finnes ikke et generelt anbefalt nivå for netto finansutgifter. Forholdet mellom investeringer, drift, fondsreserver og gjeldsutvikling vil være et resultat av kommunenes prioriteringer. Prioriteres investeringer vil dette få en konsekvens for tjenestene ved at driftsutgiftene må reduseres. I hvor stor grad bestemmes av investeringsnivået, andel egenkapitalfinansiering, rentenivå og avdragstid.

Fond pr 31.12

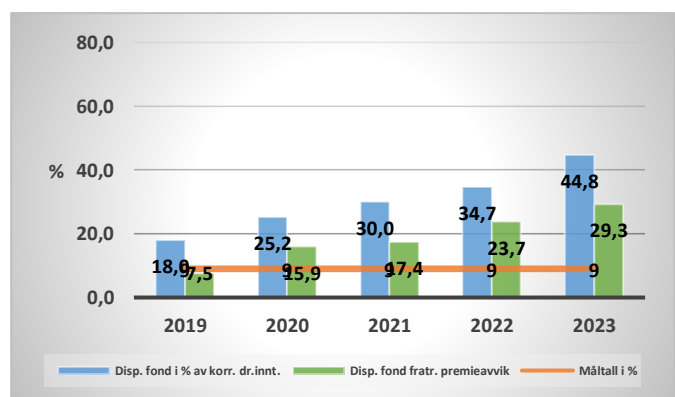
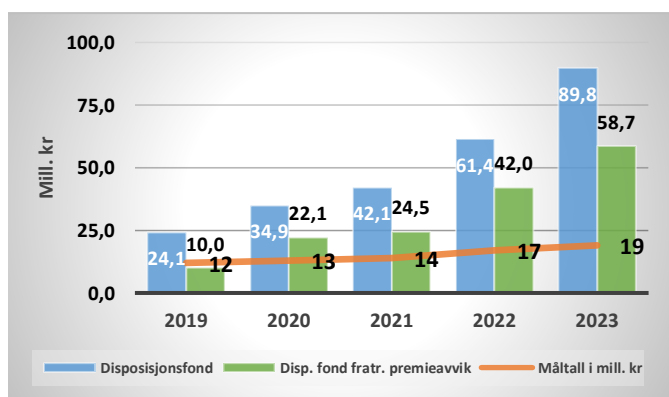
Kommunen har en del fondsmidler. Kommunene kan ha fire typer fond:

- **Disposisjonsfond** er midler som kommer fra positivt netto driftsresultat («driftsoverskudd»). Midlene kan fritt disponeres både til driftstiltak og investeringer.
- **Bundne driftsfond** er øremerkede midler til spesielle formål. Bundne driftsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Eksempel på det er næringsfondet som får sine midler fra konsesjonsavgiftene.
- **Ubundne investeringsfond** er midler som kommer fra inntekter i investeringsregnskapet eller som er avsatt fra positivt netto driftsresultat i driftsregnskapet. Midlene kan kun brukes til finansiering av investeringer.
- **Bundne investeringsfond** er øremerkede midler til spesielle investeringsformål. Bundne investeringsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene.

Kommunens totale beholdning av fondsmidler utgjorde ved siste årsskifte 107,8 mill. kr. Summen av alle fondsmidler viser en netto økning på 24,6 mill. kr fra 2021.

Disposisjonsfond og bundne driftsfond

En kommunes beholdning av fondsmidler sier noe om den økonomiske handlefriheten kommunen har. Først og fremst gjelder det beholdningen av disposisjonsfond og delvis ubundne investeringsfond.

Disposisjonsfond målt mot kommunens eget mål

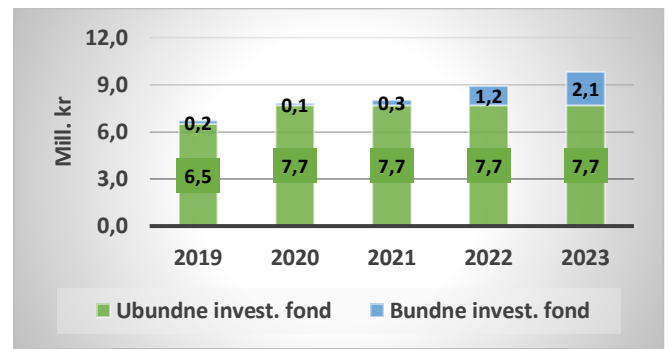
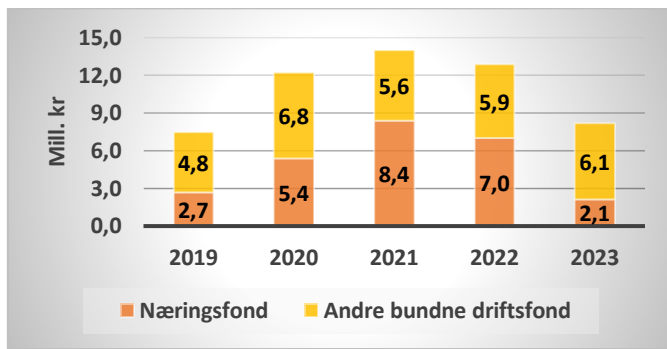
I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019, ble det vedtatt at for å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal disposisjonsfondet være på minimum 9 % av korrigerede driftsinntekter.

Målet innebærer at kommunen skal ha minst 19 mill. kr i disposisjonsfond med brutto driftsinntekter på 201 mill. kr (2023). Avsetninger til disposisjonsfond kan kun skje hvis det er positivt netto driftsresultat. Disposisjonsfondene (som er de mest anvendelige) utgjorde ved utgangen av året 44,8 % av driftsinntektene eller 89,8 mill. kr. Det er en netto økning på 28,4 mill. kr tilsvarende 10,1 prosentpoeng. Hvis det korrigeres for premieavvik utgjorde disposisjonsfondene ved utgangen av siste år 29,3 % av driftsinntektene eller 58,7 mill. kr. Det er meget bra for begge beregningsmåtene.

Det er viktig å ha fondsreserver for å møte svingninger i økonomien og uforutsette merkostnader/mindre-inntekter. Det er også viktig at kommunen har egne midler som kan brukes til finansiering av investeringer slik at man unngår for store låneopptak. Generelt kan man si at felles for mange av fondene (bundne driftsfond som for eksempel næringsfondet) er at de er øremerket til spesielle formål og ikke kan nyttes til andre formål enn de øremerkede.

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2024, og økonomiplanen for perioden 2024 – 2027, ble det vedtatt å sette av til sammen 38 mill. kr fra netto driftsresultat. Avsetningene baserer seg på forutsetninger som er lagt i økonomiplanen. Videre er det vedtatt bruk av til sammen 30 mill. kr som egenkapital i investeringer.

Bundne fond

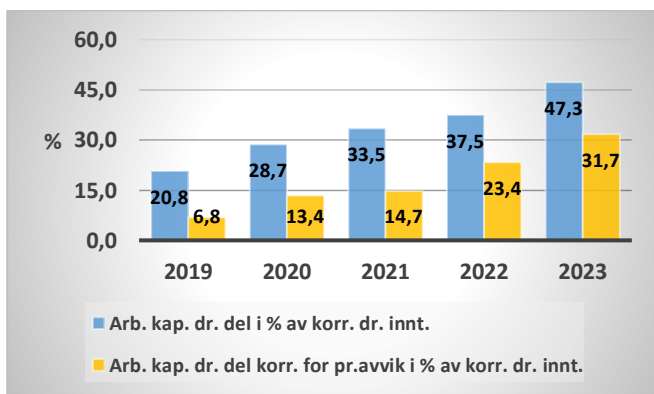

Bundne driftsfond er øremerkede midler til spesielle formål. Bundne driftsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Eksempel på det er næringsfondet som får sine midler fra konsekjansavgiftene. Saldoen på næringsfondet ble redusert med netto 4,9 mill. kr siste året ned til 2,1 mill. kr pr. 31.12.23. I saldoen inngår ikke vedtatte foreløpige ikke gjennomførte vedtak/tiltak. Øvrige bundne driftsfond utgjorde 6,1 mill. kr ved utgangen av året. Fondene tilhører de enkelte sektorene samt noe for kommunene i Værnesregionen.

Ubundne investeringsfond er midler som kommer fra inntekter i investeringsregnskapet eller som er avsatt fra positivt netto driftsresultat i driftsregnskapet. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 7,7 mill. kr. som er uforandret i forhold til 2022. Midlene skal benyttes som egenkapital i fremtidige investeringer.

Bundne investeringsfond er øremerkede midler til spesielle investeringsformål. Bundne investeringsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 2,1 mill. kr.

Likviditet (arbeidskapitalens driftsdel)

Arbeidskapitalens driftsdel fremkommer som sum om-løpsmidler (kontanter, bankinnskudd og kortsiktige fordringer) kortsiktig gjeld, ubrukte lånemidler og bundne fond. Arbeidskapitalens driftsdel er de likvidene som skal dekke de daglige behovene for utbetalinger. Premieavvik (differansen mellom innbetalt pensjonspremie og pensjonskostnad) er regnskapsteknisk definert under kortsiktige fordringer/gjeld, men er i realiteten bare en periodiseringspost. Premieavviket kan derfor trekkes fra i indikatoren for arbeidskapital for å få et bedre mål på likviditeten.

Utviklingen i arbeidskapital bestemmes av forskjellen mellom årets tilgang og bruk av midler, korrigert for årets endring i ubrukte lånemidler. Arbeidskapital benyttes både for å angi likviditet (evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller) og soliditet (evnen til å tåle tap). Arbeidskapitalen bør være positiv, og normtall for tilfredsstillende arbeidskapital er at den bør utgjøre 10-15 prosent av driftsinntektene.

Arbeidskapitalens driftsdel var på 47,3 % av korrigerede driftsinntekter pr 31.12.23. Det er en økning på 9,8 prosentpoeng fra 2022. Korrigerer man i tillegg for premieavviket utgjorde arbeidskapitalen 31,7 % som er en økning på 8,3 prosentpoeng. Økningen i arbeidskapitalens driftsdel skyldes hovedsakelig netto økning i disposisjonsfondene. Tydal kommune har ikke behov for kassekreditt slik som mange andre kommuner har, og det skal man være veldig fornøyd med. Arbeidskapitalens driftsdel har gjennom lang tid vist at kommunen har hatt god likviditet og kunne gjort opp for seg rettidig. Endring av arbeidskapitalen fører også til endringer i finansinntektene som påvirker kommuneøkonomien. Oppstår behovet for kassekreditt for at vi skal være i stand til å oppfylle våre forpliktelser vil tilhørende renteutgifter forverre situasjonen ytterligere.

Sammendrag økonomi

Kommunens økonomi har de tre siste årene bedret betraktelig. Bakgrunnen for det er en sterk økning i nettoinntektene fra salg av konsesjonskraft fra og med 2022. I 2023 fikk vi et meget godt netto driftsresultat forårsaket først og fremst av historisk høye konsesjonskraftinntekter på 26,5 mill. kr. Sammen med eiendomsskatteinntektene er dette imidlertid inntekter som svinger mye fra år til år. Korrigert netto driftsresultat ble i 2023 på hele 14,6 %. Korrigerer man i tillegg for premieavviket utgjorde netto driftsresultat 8,8 % i 2023. Begge resultatene er betydelig over måltallet på 1,7 %, og anses som et meget godt resultat.

Driftsregnskapet for 2023 er gjort opp med et positivt budsjettavvik før strykninger på kr 12 112 091,-. Det ble gjennomført forskriftspålagte strykninger av overføring til investeringsregnskapet med kr 1 719 216,- i 2023. I samsvar med ny økonomiforskrift ble det avsatt kr 28 495 503,- til disposisjonsfondet i forbindelse med regnskapsavleggelsen. Kommunen må i årene fremover likevel fortsette arbeidet med omstilling og effektivisering av tjenestene. Det vises til økonomiplanen for nærmere informasjon.

Tydal kommune har forholdsvis lav langsiktig gjeld og ikke alle lånene tynger heller like mye. Startlån og lån i avgiftssektorene belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Kommunens driftsbelastende lånegjeld var ved utgangen av 2023 på 53 mill. kr. Ved utgangen av 2023 utgjorde den driftsbelastende lånegjelda i prosent av driftsinntektene 26,4 %. Lav driftsbelastende lånegjeld fører også til relativt sett lave finanskostnader som påvirker kommuneøkonomien positivt.

Kommunen har et stort disposisjonsfond som ved utgangen av året utgjorde 44,8 % av driftsinntektene eller 89,8 mill. kr. Det er en netto økning på 28,4 mill. kr tilsvarende 10,1 prosentpoeng. Hvis det korrigeres for premieavvik utgjorde disposisjonsfondene ved utgangen av siste år 29,3 % av driftsinntektene eller 58,7 mill. kr. Det er meget bra for begge beregningsmåtene. Kommunen har med det bra økonomisk handlefrihet. Relativt stor beholdning av disposisjonsfond gjør at kommunen også har god likviditet. Det er viktig å opprettholde en høy beholdning på fondet som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer.

Folketallet har gjennom mange år sunket mye og utgjorde 773 personer ved utgangen av 2023. I 2023 ble det faktisk en økning på 20 personer. De siste årenes befolkningsnedgang er blant de aller høyeste i landet. Befolkningsnedgangen er alvorlig bekymringsfull. Det er utfordrende med reduksjon i folketallet, men alderssammensetningen på befolkningen innvirker vel så mye inn på innbyggertilskuddet. Kommunen har vært gjennom en periode med stor nedgang i barnetallet og det har ført til en stor reduksjon i rammetilskuddet. Over tid har det vært en stor økning i eldre i gruppen 80 – 89 år og de over 90 år. Samlet utgjør disse aldersgruppene 80 personer ved utgangen av 2023. Man mottar størst innbyggertilskudd for de eldste og barn i barnehage/grunnskole hvor vi i sistnevnte gruppe har fått en markant nedgang. Det er for disse aldersgruppene at kostnadene er størst med å gi kommunalt tjenestetilbud, og følgelig gir størst uttelling i rammeoverføringene fra staten.

Inntekter som følge av kompensasjoner og erstatninger fra kraftutbygging, og kraftproduksjon (eiendomsskatt, konsesjonskraft, konsesjonsavgift og naturressursskatt) er svært viktig for oss. Dette er en økonomisk kompensasjon for at kommunen har avgitt store naturressurser hvor mange av naturinngrepene er irreversible. Eiendomsskattene og konsesjonskraftinntektene varierer mye fra år til år. I 2021 utgjorde de 25 mill. kr mens de i 2023 utgjorde hele 51 mill. kr tilsvarende 25 % av driftsinntektene. Årsaken til den store økningen skyldes hovedsakelig etableringen av Tydal Data Center AS som fører til at kommunen kan ta ut all tilgjengelig konsesjonskraft på 110 GWH.

Det arbeides kontinuerlig med å verne om den lokale beskatningsretten. Dersom disse kompensasjonsordningene skulle falle bort, eller forverres ytterligere, vil det få store konsekvenser for kommunen som tjenesteyter og arbeidsgiver. Det er særdeles viktig å følge opp disse rettighetene og inntektene i årene som kommer. Egenkontroll og oppfølging på dette området er meget viktig og må gjennomføres på en betryggende måte.

Lønn og personale

Årsverk og ansatte

Årsverk og ansatte	Kvinner		Menn		Totalt	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Antall ansatte	101	97	30	28	131	125
Antall årsverk	82	78	21	21	103	99

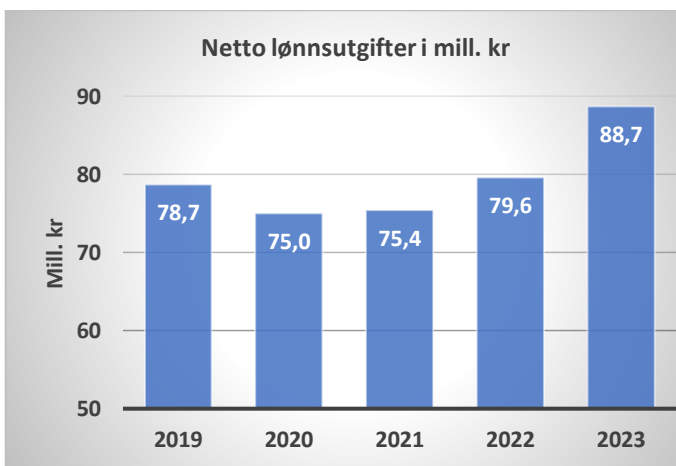
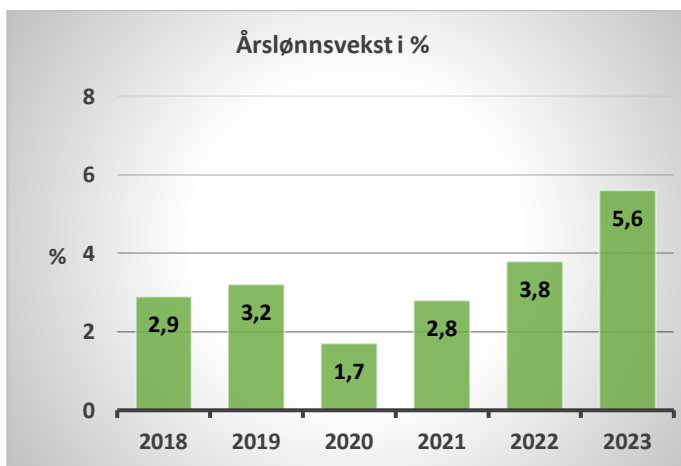
For at kommunen skal kunne yte service og tjenester til befolkningen har kommunen behov for mange forskjellige stillingsgrupper med ulik fagbakgrunn. Ved utgangen av 2023 var i alt 131 personer tilsatt i 103 årsverk. Arbeidstakerne må derfor helt klart sies å være den største, mest kostnadskrevende og viktigste ressursen i den kommunale forvaltningen.

Siste året økte bemanningen med 4 årsverk hvorav tre årsverk i sektor oppvekst og ett i sektor omsorg. Se nærmere om dette i kapitlene om sektorene.

Kjønnsfordelingen i kommunen viser at av total ansatte i kommunen er ca. 20 % menn og ca. 80 % kvinner. Kommunen har en del deltidsstillinger, spesielt innenfor de kvinnedominerte yrkene. Det er et mål at stillingsandelene skal økes, men det er ikke registrert noe stort omfang av ufrivillig deltid i Tydal kommune. Det gjennomføres likevel fortløpende arbeid for å følge opp dette.

Tydal kommune har ikke gjennomført spesielle tiltak for å fremme likestilling i 2023. Ledersjiktet har en overvekt av kvinner, men det er ikke igangsatt spesielle tiltak for å rekruttere det underrepresenterte kjønn som for tiden er menn. Kommunedirektørens ledergruppe består av to menn og fire kvinner.

Lønnskostnader og årslønnsvekst

Netto lønnsutgifter beregnes som sum lønn med alle sosiale omkostninger for alle ansatte i Tydal kommune fratrukket syke- og fødselspenger samt tillagt kjøp av tjenester fra bemanningsbyrå.

Årslønnsveksten på kommunalt tariffområde har de senere årene variert mellom 1,7 % og 5,6 % som den ble i 2023. Med brutto lønn og sosiale omkostninger på til sammen nesten 89 mill. kr i 2023 fører selv små tillegg til store merkostnader for kommunen. Ett prosentpoeng med helårsvirkning utgjør nesten 0,9 mill. kr pr år.

Men lønnskostnader har også en annen side. Kommunen som arbeidsgiver må være konkurransedyktig på lønns- og arbeidsbetingelser for å tiltrekke seg dyktige ansatte. Kampen om arbeidskraften har hardnet til de senere årene. Det konkurreres delvis om den samme arbeidskraften med både private virksomheter og andre kommuner.

Diskriminering og likestilling

Kommunen har plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering. Vern mot diskriminering i arbeidslivet sikres gjennom Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) gjeldende fra 01.01.18. Loven erstatter fire tidligere lover som gjaldt diskriminering knyttet til ulke diskrimineringsgrunnlag. Endringene var hovedsakelig av redaksjonell art, og knyttet til arbeidet med å sikre et mer enhetlig vern mot diskriminering i norsk rett. Loven gjelder for alle samfunnsområder, altså også for arbeidslivet, bortsett fra diskriminering på grunn av alder i forhold som reguleres av arbeidsmiljølovens kapittel 13 og skipsarbeidslovens kapittel 10.

Lovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person. Med likestilling menes likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging. Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling. Loven skal bidra til å bygge ned samfunnsskapt funksjonshemmede barrierer, og hindre at nye skapes.

Arbeidsmiljøloven forbyr, i tillegg til bestemmelsene i likestillings- og diskrimineringsloven, diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon og alder. Trakassering og instruks om å diskriminere personer av slike grunner anses også som diskriminering. Bestemmelsene gjelder også diskriminering av midlertidig ansatte og arbeidstakere som jobber deltid.

Kjønnsbalanse m.m.

Det er nødvendig med bevisstgjøring rundt rekrutteringsprosessene. Tydal kommune har få menn i kvinnedominerte yrker. I 2023 var det fem menn i kvinnedominerte yrker (helse og omsorg) mens det i 2022 var ingen. Samtlige politiske lederverv i den nye valgperioden 2023 – 2027 er med unntak for leder av UMS menn.

Menn i kvinnedominerte yrker	2023	2022	2021	2020	2019
Helse og omsorg	5	0	1	0	2
Barnehage	0	0	0	0	0

Politiske lederverv	Kvinner		Menn	
	2023	2019	2023	2019
Ordfører	0	0	1	1
Varaordfører	0	0	1	1
Leder UMS	1	0	0	1
Kontrollutvalg	0	0	1	1

I bevisstgjøring med tanke på likestilling er det viktig med oppgradering av status for kvinnedominerte yrker, og at menn går inn i kvinnedominerte yrker. Det er også viktig at de politiske partiene hensyntar kjønnsbalansen i nominasjonsprosessen og ved valg til styrer, råd og utvalg.

Det er også viktig med integrering av fremmedkulturelle kvinner og menn. 6 personer med etnisk bakgrunn er vikar eller fast ansatt i Tydal kommune. Diskriminering på etnisk grunnlag er noe Tydal kommune ser alvorlig på. Det er likevel ikke vurdert til å være et problemområde.

Universell utforming

Tydal kommune arbeider aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten gjennom å bidra til nedbygging av samfunnsskapt barrierer og hindre at nye skapes.

I Tydal kommune er det planlagt tiltak eller gjennomført følgende tiltak:

- Ved rådhuset er det tydelig skilting og markering av parkeringsplass for bevegelsehemmede.
- Det er inngangsdører med dørautomatikk både på rådhuset herunder NAV-kontoret, helsesenteret, sykehjemmet, Tydalshallen og biblioteket/skolen.
- Det er heis på rådhuset, helsesenteret, sykehjemmet, servicebygget og biblioteket/skolen.
- Kommunen sørger for individuell tilrettelegging av arbeidsplasser slik at alle så langt som mulig skal kunne utføre jobben ut fra sine forutsetninger.
- Vi følger regelverket for universell utforming i våre byggeprosjekter. Det betyr likevel ikke at alle våre lokaler er oppdatert til dette nivået.

Fokusområder for likestillingsarbeid

Det er nødvendig med bevissthet rundt likestilling ved:

Ansettelses	Rekruttering til lederstillinger	Oppgradering av status for kvinnedominerte yrker
Lederopplæring	Menn i kvinnedominerte yrker	Integrering av fremmedkulturelle menn og kvinner
Møtekultur og nettverk	Kvinner i mannsdominerte yrker	Få godkjent utdanning fra utenlandske institusjoner
Rekruttering til fagstillinger	Arbeids- og oppgavefordeling	Ordninger med mer fleksibel arbeidstid inkl. hjemmekontor
Uønsket deltidproblematikk	Lønn som virkemiddel i likestilling	Sammensetning av prosjektgrupper og utpeking av prosjektledere
Diskriminerende holdninger	Kvinnerepresentasjon i viktige forum	Tilrettelegging av karrieremuligheter i ulike faser av den yrkesaktive perioden.

Etikk

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tydal kommune ble vedtatt i 2016. Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne skal ha tillit til kommunen. Målet med de etiske retningslinjene er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. Retningslinjene er ment å være generelle rettesnorer som igjen krever refleksjon av den enkelte.

Kommunen som arbeidsgiver har det overordnede ansvaret for de etiske retningslinjene, og for at disse blir fulgt. Sektorledere og tjenesteledere har et særlig ansvar for oppfølging. For det første fordi lederne gjennom ord, handlinger og lederstil har stor innflytelse på kulturen og normene for atferd i organisasjonen. For det andre fordi lederne selv kan bli satt i situasjoner hvor valg og beslutninger krever etisk refleksjon og klokskap. For det tredje fordi det er ledernes ansvar å sørge for at hele organisasjonen er seg bevisst de etiske kravene som stilles i virksomheten, og at det umiddelbart blir tatt opp i organisasjonen dersom det skjer brudd på lover og regler eller det utvikler seg en uheldig sedvane og kultur. Gjennom felles forståelse av grunnleggende prinsipper knyttet til etiske handlinger tilstreber Tydal kommune gode, etiske handlinger i alle deler av kommunens virksomhet og blant folkevalgte. Gjennom gode rutiner og fagsystem skal kommunen ivareta betryggende kontroll. Kommunen har fagsystem for avvikshåndtering.

Arbeidsmiljøutvalget

Følgende har vært medlemmer i AMU i 2023: Fra arbeidsgiver kommundirektør Heidi Horndalen, tjenesteleder enhet teknisk drift Edel Kleiven og personalrådgiver Dorteia Østbyhaug. Fra arbeidstakerne hovedverneombud Katrine Steig Arstand, hovedtillitsvalgt fra Utdanningsforbundet Siv Elisabeth Kleven Moen og Ane Dahlen Moen fra Fagforbundet. Fra Kommunens bedriftshelse, Friskgården, har Bodil Myhre deltatt. Dorteia Østbyhaug ble i første AMU-møte valgt som leder og Katrine Stein Arstad som nestleder for perioden 2023 – 2024.

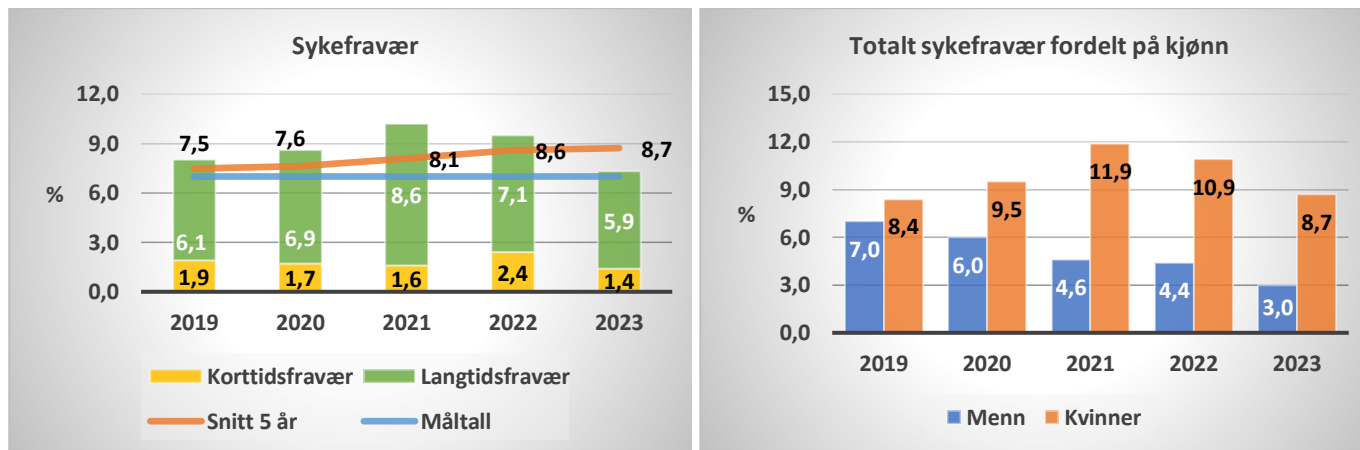
AMU hadde 4 møter i 2023. Faste saker har vært sykefravær, avvik, informasjon fra arbeidsgiver, informasjon fra hovedverneombud, informasjon fra tillitsvalgte, informasjon fra bedriftshelsetjenesten og saker fra HMS-team.

Gjennom året 2023 har AMU fortsatt arbeidet med å styrke ulike deler av HMS arbeidet i kommunen, det har vært drøftinger rundt strukturen på HMS arbeidet og sykefravær-/nærværarbeid. I løpet av 2023 har alle HMS-team startet opp med møter. I 2024 må en ha fokus på hvordan HMS teamene skal jobbe og hvilke saker de kan ta opp.

To ledere, tre verneombud og et medlem i AMU fullførte 40 timers HMS kurs i 2023. Friskgården BHT gjennomførte kurset.

AMU har i 2023 behandlet og vedtatt retningslinjer for AKAN, HMS-plan og rutine for sykefraværsoppfølging. Arne Rokkones har deltatt på et møte for å informere AMU om kommunens arbeid med trafikksikker kommune og re-sertifisering. Kristin Ottesen har deltatt på et møte der hun har informert om fremdrift i prosjektet helse- og administrasjonsbygg.

Sykefravær

Figuren til venstre viser sykefraværet spesifisert på korttidsfravær og langtidsfravær samt glidende gjennomsnitt over 5 år. Totalt sykefravær sees på toppen av søylene. Figuren til høyre viser totalt sykefravær fordelt på kjønn.

Sykefraværet koster kommunen store summer hvert år i vikarutgifter og tapt tjenesteproduksjon samt administrativt merarbeid. De første 16 dagene arbeidstakerne har sykefravær må kommunen som andre bedrifter dekke selv. NAV trygd refunderer deretter sykepenger. Også i sykefraværsperioder med refusjon fra NAV ligger det igjen en betydelig kostnad hos kommunen som arbeidsgiver.

Det totale sykefraværet var i 2023 på 1 832 dager som utgjør 7,3 %. Det er stor reduksjon på 2,2 prosentpoeng fra 2022. Det gjennomsnittlige sykefraværet de siste fem årene har vært på 8,7 %. Korttidsfraværet har variert lite de 5 siste årene. Sykefraværet er høyere blant kvinner enn menn noe man ser i de aller fleste kommunene.

Det er bestemt et måltall for sykefravær i Tydal kommune på 7 %. Tydal lå i 2023 litt over med 7,3 %.

Kommunens kostnader med sykefraværet er vanskelig å beregne eksakt. Den største kostnaden har kommunen de 16 første dagene arbeidstakerne har sykefravær. I 2023 var det til sammen 363 fraværsdager de første 16 dagene som utgjør 1,4 %. Dette korttidsfraværet kan anslås til en kostnad i vikarinneleie, tapt tjenesteyting og administrering på opp mot 2,3 mill. kr, tilsvarende 3 – 4 årsverk. Langtidsfraværet ut over 17 dager ble på 1 469 dager som utgjør 5,9 %. Hva som er kostnaden på fravær over 16 dager (arbeidsgiverperioden) er vanskelig å fastslå, men som eksempel kan det vises til at 100 % sykmelding i 4 mnd. av en arbeidstaker med årslønn på kr 390 000,-, koster kommunen ca. kr 50 000,-, hvorav bare halvparten gjelder arbeidsgiverperioden (første 16 dager). For ei årslønn på 600 000,- er tilsvarende kostnad ca. kr 100 000,- og arbeidsgiverperioden utgjør da bare knapt 40 %.

Det har ikke vært registrert alvorlige arbeidsulykker blant kommunens ansatte i 2023.

Lærlinger og studenter

Tydal kommune jobber aktivt for å bidra til at flere får seg en utdanning. Det gjøres bl.a. ved at kommunen mottar både studenter, elever og tar inn lærlinger/lærekandidater. Dette er et viktig samfunnsansvar. I tillegg til at man bidrar til at den enkelte får seg en utdanning bidrar man også til egen rekruttering. Tydal kommune hadde i 2023 til sammen 6 forskjellige lærlinger (4 helsefagarbeider og 2 innenfor barne- og omsorgsarbeiderfaget) hvor noen var i det første læreåret, mens andre var i det andre læreåret.

Sentraladministrasjonen og fellesfunksjoner

Kommunedirektør: Heidi Horndalen

Politisk virksomhet omfatter kommunestyre, formannskap, kontrollutvalg, utvalg for miljø og samfunn, råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne, partistøtte, valg og revisjon. Kommunen har ordfører på heltid og varaordfører frikjøpt i 10 stilling.

Overordnet ledelse samt stabs- og støttefunksjoner; kommunedirektøren og sektorledere, økonomi, personal, opplæring, tillitsvalgte/verneombud, diverse fellesfunksjoner og servicekontor. Servicekontoret ivaretar oppgaver som resepsjon, stabs-/støttefunksjoner og Tydal kommunes hjemmeside.

Under sentraladministrasjonen deltar Tydal kommune i det interkommunale samarbeidet Værnesregionen innenfor områdene tjenestесenter for IT (VARIT), tjenestесenter for lønn og regnskap samt samarbeid innenfor innkjøp.

Sentraladministrasjonen skal føre tilsyn med hele den kommunale forvaltningen, legge til rette, lede, utvikle og samordne den kommunale virksomheten inkl. interne tiltak som gjelder personalet. Sentraladministrasjonen ledes av kommunens kommunedirektør som også er den øverste administrative leder for hele den samlede kommunale forvaltningen. Kommunedirektøren skal bl.a. påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Kommunedirektøren har møte- og talerett, personlig eller ved en av sine underordnede, i alle kommunale folkevalgte organer med unntak av kontrollutvalget. Kommunedirektøren blir av og til invitert til kontrollutvalget.

Måloppnåelse

Kommuneplanens hovedmål

I kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt følgende hovedmål for Tydal kommune:

«Lokalsamfunnet Tydal skal bestå og utvikles på en bærekraftig måte til det beste for bygdas innbyggere, hyttefolk og tilreisende.»

Kommuneplanens delmål

Videre er det vedtatt 4 delmål i kommuneplanen:

Delmål 1 – Tydal som lokalsamfunn

«Uavhengig av framtidig kommunestruktur skal Tydal ha:

- Lokalt tilpassede kommunale tjenester til innbyggerne.
- Samfunnsutvikling på lokalt nivå.
- Et levende lokaldemokrati med lokal beslutningsmyndighet.»

Delmål 2 – Ei god bygd å bo i

«Trivsel og bolyst skal prege lokalsamfunnet og bidra til en positiv befolkningsutvikling i Tydal.»

Delmål 3 – Aktiv samfunnsutvikling

«Tydals fortrinn skal utnyttes til å utvikle et moderne og nyskapende lokalsamfunn med arbeid til alle.»

Delmål 4 – Ansvarlig naturforvaltning

«Lokale naturressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte, med hensyn til areal, miljø og klima.»

For å kunne nå disse målene er kommunen, foruten nødvendige økonomiske ressurser, avhengig av en kompetent og effektiv stab. Tydal har kompetente medarbeidere som sørger for gode tjenester. For å effektivisere organisasjonen er det jobbet mer på tvers av tjenestene for å utnytte kompetanse og de ressurser vi har. Dette har vært besparende og inspirerende for de ansatte. Det er sannsynligvis mer å hente på dette og arbeidet.

Tydal har over mange år opplevd befolkningsnedgang og reduserte driftsinntekter. Den aller viktigste jobben er å stabilisere innbyggertallet og helst øke det. Det er en meget krevende jobb. Tydal har innenfor de fleste områdene god kapasitet på sine tjenester. Tydal har også en godt utbygd infrastruktur med en bygningsmasse innenfor oppvekstområdet som kan ta imot vesentlig flere barn enn det som er tilfellet i dag. For en del år siden var det betydelig flere barn både i barnehagen og grunnskolen. Flere barn gir kommunen økte inntekter. I grunnskolen kan vi ta imot en god del flere barn uten at det behøver å føre til noen særlig økt bemanning.

Tydal har lav arbeidsledighet og flere virksomheter sliter med å skaffe medarbeidere med riktig kompetanse. En av utfordringene er at det gjerne må være arbeidsplasser til to voksne for at de skal flytte til Tydal. Det arbeides mye med å legge til rette for nye arbeidsplasser.

Etableringen av Tydal Data Center AS har så langt ført til 12 arbeidsplasser. Senteret er fortsatt under utbygging og det forventes betydelig flere ansatte etter hvert. Etableringen av datasenteret har også ført til at kommunen nå kan ta ut hele mengden med konsesjonskraft på 110 GWH.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsj (endr)	Avvik	Avvik	Årsverk	Årsverk	Ansatte	Ansatte
	2023	2023	i kr	i %				
Driftsutgifter	24,9	25,2	-0,3	-1,2	9,5	10,5	12	13
Driftsinntekter	-0,3	-0,1	-0,2	200,0				
Netto	24,6	25,1	-0,5	-2,0				

Total ressursbruk innenfor sentraladministrasjonen var på netto 24,6 mill. kr som er 0,5 mill. kr (2 %) lavere enn opprinnelig budsjett. Nettoavviket skyldes i hovedsak lavere utgifter til Værnesenhetene lønn og regnskap samt IKT.

Bemanningen i sentraladministrasjonen omfatter kommundirektør, økonomisjef, personalrådgiver, næringsavdeling og servicekontoret på til sammen 9,5 årsverk som er en reduksjon på 1 årsverk fra 2022. Reduksjonen skyldes prosjektstilling i næringsavdelingen.

Værnesregionen

Tydal kommune deltar i det interkommunale tjenestesamarbeidet Værnesregionen innenfor områdene IKT, innkjøp, legevakt, lønn og regnskap, NAV, PPT, responscenter, psykologer, samfunnsmedisin og barnevern. Det er en intensjon at også flere nye samarbeider kan inkluderes. Samarbeidsavtalene om tjenesteproduksjon- og utvikling i Værnesregionen ble vedtatt med virkning fra 01.01.19.

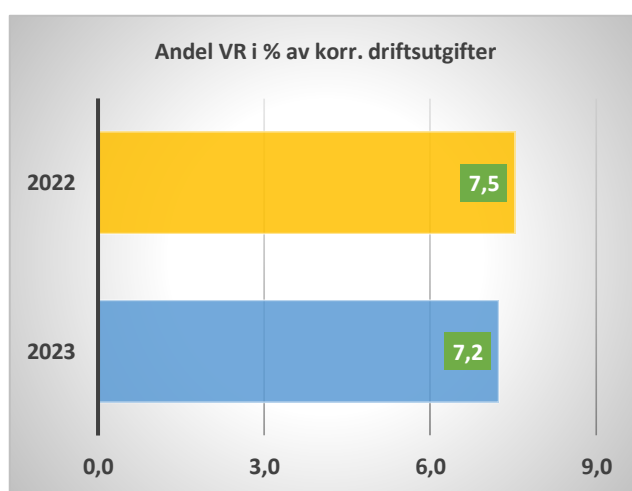
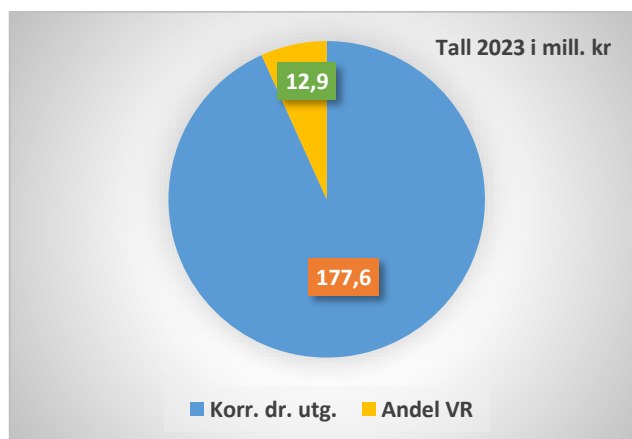
Det interkommunale samarbeidet i Værnesregionen er viktig for å kunne gi et godt tjenestetilbud til innbyggerne i Tydal. Tydal er en liten kommune som er svært sårbar med små fagmiljøer innenfor de fleste områder. Uten det interkommunale samarbeidet ville Tydal hatt betydelige utfordringer med å kunne gi et tilfredsstillende tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Kostnadene med deltakelse i enkelte av samarbeidene har blitt så store at Tydal kommune gikk ut av samarbeidene om forvaltningskontor og DMS ved utgangen av 2021. Tydal var heller ikke fornøyd med samarbeidet om forvaltningskontor. Fra 01.01.22 er det inngått vertskommuneavtale med Selbu om tildelings- og koordineringskontor

(forvaltningskontor) og kommunalt akutt døgntilbud (KAD). Samarbeidet med Selbu har ført til hele 1,1 mill. kr i lavere utgifter tilsvarende 64 %.

Ressursbruk Værnesregionen

Type tjeneste i Værnesregionen	2023	2022
VARIT drift	4 590 000	4 279 000
VR personvernombud	88 000	84 000
VR innkjøp	213 000	208 000
VR lønn og regnskap	1 734 000	1 575 000
VR administrativ ressurs	31 000	28 000
VR PPT	680 000	641 000
VR psykologer barn og unge	133 000	113 000
VR barnevern adm. (f. 244)	2 255 000	2 001 000
VR barnevern tiltak (f. 251)	134 000	283 000
VR barnevern tiltak (f. 252)	0	50 000
VR NAV adm. (f. 242)	1 001 000	806 000
VR NAV kvp. (f. 276)	0	0
VR NAV øk. sosialhjelp (f. 281)	455 000	578 000
VR frisklivssentral	83 000	70 000
VR samfunnsmedisin	153 000	145 000
VR kommuneoverlege	169 000	178 000
VR legevakt	951 000	892 000
VR samhandling	48 000	2 000
VR responscenter	138 000	152 000
Sum driftsutg. Værnesregionen	12 856 000	12 085 000
VARIT investering	554 000	567 000
Sum totale utg. Værnesregionen	13 410 000	12 652 000

Tydal kommunes andel av driftsutgiftene innenfor de samarbeidene kommunen deltar i utgjorde i 2023 12,9 mill. kr som utgjør 7,2 % av de totale korrigerede driftsutgiftene. I forhold til 2022 er det en økning på 0,8 mill. kr. I tillegg kommer kommunens andel i VARIT investering som i 2023 utgjorde nesten 0,6 mill. kr. Andelen av driftsutgiftene til Værnesregionen sett i forhold til kommunens korrigerede driftsutgifter ble redusert med 0,3 prosentpoeng til 7,2% i 2023. Det skjer selv om kommunens driftsutgifter til Værnesregionen økte. Bakgrunnen for det er at korrigerede driftsutgifter økte relativt mere enn driftsutgiftene til Værnesregionen.

Tall i mill. kr	Regnskap 2023	Budsj (endr) 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Driftsutgifter	12,9	13,2	-0,3	-2,3

Tydal kommunes driftsutgifter til tjenestesamarbeidene ble 0,3 mill. kr lavere enn Tydal kommunes opprinnelige budsjett tilsvarende 2,3 %. Det er mindreforbruk innenfor IKT, lønn og regnskap samt barnevern.

Tabellen viser avviket mellom opprinnelig budsjett og regnskapet for tjenestesamarbeidene i Værnesregionen.

For nærmere informasjon vises det til egne årsmeldinger for enhetene i Værnesregionen.

Kort om året som har gått

Servicekontoret

Servicekontoret har i 2023 hatt 4,8 % stilling og ivaretatt oppgaver som arkivtjeneste, resepsjon, turistinformasjon, ansvar for å følge opp utvalget råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, valgansvar, skjenke- og serveringsbevilling, kommunenes nettsider og sosiale medier, sekretariat for beredskap, kontorressurs for omsorgstjenesten, skole og teknikk og miljø og politisk møtesekretariat. Saksbehandler oppgaver for kultur og REF, samt fakturering for organisasjonen.

Servicekontoret har også i 2023 arbeidet med digitalisering av eiendomsarkivet. Arbeidet har bl.a. bestått av sortering og klargjøring til skanning av historisk eiendomsarkiv. Målet med arbeidet er å forenkle og forbedre måten å levere offentlige tjenester på. Som et ledd i det å tilby innbyggere og næringsliv gode brukervennlige og helhetlige digitale tjenester skal eiendomsarkivet digitaliseres. Digitaliseringen vil sikre arkivmaterialet og lette saksbehandlingen på byggesak. Hovedarbeidet ble ferdigstilt i 2023.

Servicekontoret hadde ansvaret for gjennomføringen av kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2023. Arbeidet starter i januar for valgansvarlig og avsluttes når valget er godkjent. I perioden juli til september er alle ansatte i servicekontoret involvert i tidligstemming, forhåndsstemming og selve valgdagen. På valgdagen har vi i tillegg med oss andre ansatte i kommunen som valgstyre og valgmedarbeidere.

Servicekontoret har i samarbeid med sektor næring, startet arbeidet med å digitalisere historisk fotoarkiv. Bilder og tekst til tydalsbilder fra først på 1900 tallet og utover digitaliseres og skal ligge på en egen internettside. Arbeidet ble tenkt ferdigstilt i 2023, men ble ikke ferdig av ulike grunner. Det jobbes videre med prosjektet i 2024.

Servicekontoret bistår i mange oppgaver for kommunedirektør og sektorene.

Servicekontoret opplever fornøyde brukere. De generelle målene nås i arbeidet.

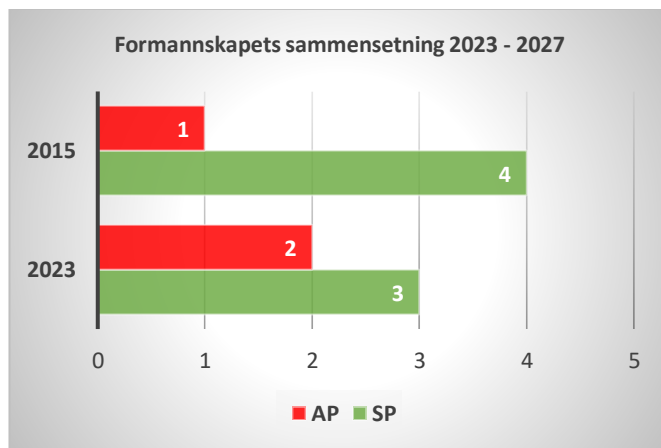
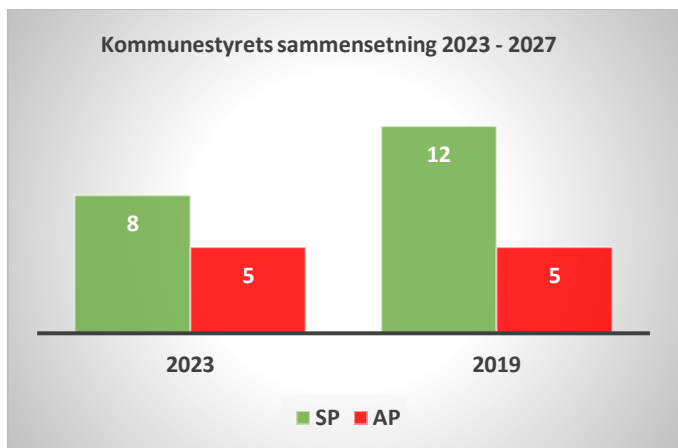
Rullering av planer: Arkivplan – revidert 19.2.2016. Revideres 2021. Status: under arbeid
Bevarings- og kassasjonsplan – revidert 2016. Revideres 2022. Status: under arbeid

Kommunevalget 2023

Til kommunevalget i 2023 stilte det som ved valgene i 2015 og 2019 kun to lister, Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Nytt er at det kommunestyret i sak 72/22 den 15.12.22 vedtok at antallet kommunestyrerepresentanter i Tydal kommune fastsettes til 13 representanter fra og med kommunestyrevalget 2023. Det ble ikke foretatt endringer i antallet representanter til formannskapet og øvrige styrer, råd og utvalg.

Kommunens ordfører de siste fire årene stilte som ordførerkandidat også denne gangen.

Etter at Senterpartiet fikk rent flertall med 12 representanter ved kommunevalget i 2019 var det spennende å se om det gode valgresultatet ville gjenta seg ved i 2023. Og det gjorde det, men Arbeiderpartiet styrket sin posisjon. Senterpartiet fikk denne gangen 8 representanter og Arbeiderpartiet 5 representanter. Når det kun stiller to lister til valg, vil det ene partiet automatisk få rent flertall. Tilbake ved kommunevalget i 2011 stilte det tre lister til valget og ved valget i 2007 stilte det 5 lister. Valgresultatene disse gangene innebar at to eller flere partier måtte samarbeide for å skape flertall.

Valg til formannskapet i fjor høst ble gjennomført som avtalevalg hvor Senterpartiet fikk 3 representanter og Arbeiderpartiet 2 representanter. Det er samme fordelingen som ved valget i 2015.

Som ordfører ble Jens Arne Kvello (SP) valgt, og som varaordfører ble Even Østbyhaug valgt. Begge valgene var enstemmig.

Bosetting av flyktninger

Kommunestyret vedtok bosetting av 10 flyktninger i 2023 og i utgangen av 2023 har kommunen 21 flyktninger bosatt i kommunen. Kommunen har hatt ressurs tilsvarende 50% stilling i arbeidet med bosetting av flyktninger. Det ble i slutten av året bestemt at en 50% stillingsressurs skulle overføres ved overgangen til 2024 for å bidra i arbeidet med integrering av flyktningene i lokalsamfunnet. Det er i løpet av 2023 flere av flyktningene som har avsluttet norskopplæringen med gode resultater, noe som har ført til at flere har kommet seg ut i arbeidslivet. Andre har hatt behov for utvidet norskopplæring, mens noen har kombinert utvidet norskopplæring og arbeid.

For deltakelse i introduksjonsprogrammet mottar deltakeren på årsbasis i henhold til integreringsloven to ganger folketrygdens grunnbeløp. Grunnbeløpet utgjør pr 01.05.23 kr 118 620,-. Introduksjonsstønad utgjør da kr 237 240,- pr voksne personer. Deltagere under 25 år som ikke bor med foreldre, mottar 2/3 stønad. Deltagere under 25 år som bor med en eller begge foreldrene, mottar 1/3 stønad. Det er noe uklart hvor lenge flyktningene fra Ukraina skal gå introduksjonsprogrammet.

I arbeidet med bosetting av flyktninger finansieres av et statlig tilskudd fra IMDI; benevnt for «Integreringstilskudd». Formålet med tilskuddet er at kommunene skal gjennomføre et planmessig og aktivt bosettings- og integreringsarbeid, slik at flyktningene kan forsørge seg selv og ta del i samfunnet. Tilskuddet skal i hovedsak dekke de gjennomsnittlige utgiftene kommunen har til arbeidet i bosettingsåret og de fire neste årene. Kommunene får tilskudd for hver person de bosetter. Integreringstilskuddet skal sammen med tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap finansiere introduksjonsprogrammet. Kommunen mottok kr 5 714 183,- i integreringstilskudd i 2023 mens kommunens utgifter kom seg på kr 3 195 000,- indirekte utgifter ikke medregnet. Det ble avsatt kr 2 519 000,- til flyktningefondet som ved utgangen av 2023 hadde en saldo på kr 3 394 000,-.

Eierskapsmelding

Kommunens eierskapsmelding ble vedtatt av kommunestyret i sak 23/23 den 27.04.23. En eierskapsmelding er et overordnet politisk styringsinstrument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt, eget styre eller en vertskommune eller til et annet interkommunalt organ. En eierskapsmelding skal gi en oversikt over kommunens eierinteresser, de politiske og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene, samt formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene.

Kommuner skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret jf. kommuneloven § 26-1. Eierskapsmeldingen er oppdatert i henhold til bestemmelsene i ny kommunelov. Tydal kommune har ikke tidligere hatt en fullstendig eierskapsmelding.

De viktigste målsetningene med eierskapsmeldingen er at den skal bidra til å gi kommunen:

- Et faglig diskusjonsgrunnlag for å sette eierskap og de ulike prosessene knyttet til dette på dagsorden.
- Et bedre grunnlag for den generelle politiske eierskapsdebatten og utforming av eierskapsmelding og eierstrategier.
- Et bedre grunnlag for utvikling av et styringsverktøy med tanke på å sikre kontinuerlig kontroll og styring av kommunale selskaper i tråd med egne vedtak.

Kommunestyret eller fylkestinget utøver eierstyring gjennom representantskapet eller generalforsamlingen/års-møtet som er selskapets eierorgan. Representantskapet/generalforsamlingen/års-møtet velger styret, kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger.

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen eller fylkeskommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

En eierskapsmelding vil bidra til en oversikt over kommunens samlede virksomhet, det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene som ligger i de ulike selskapsformene og det vil bidra til mer åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomheten. En eierskapsmelding kan være viktig for å skape politisk interesse og engasjement for eierstyring.

Eierskapsmeldingen er viktig for å tydeliggjøre rollene, samtidig for å oppnå balanse mellom samfunns- og forretningsmessige mål der det er valgt selskapsorganisering for å løse oppgaver.

For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess.

Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og arbeidsvilkår

Av kommuneloven fremgår det at kommunestyret skal gi forskrift om folkevalgtes rett til dekning av utgifter og økonomisk tap (§ 8-3), arbeidsgodtgjøring (§ 8-4), ettergodtgjøring (§ 8-6) og permisjoner (§ 8-10). Forskriften skal minimum behandles én gang hver valgperiode. Oppdatert forskrift ble vedtatt av kommunestyret i sak 82/23 den 14.12.23. Det ble vedtatt noen endringer angående godtgjørelse til kommunestyret, formannskapet, ordføreren og varaordføreren.

Fremtidige utfordringer

Vi må i årene fremover sikre at ordningene som gir kommunen kompensasjoner og erstatninger fra kraftutbygging og kraftproduksjon opprettholdes og helst tilpasses dagens nivå. Dette er økonomiske kompensasjoner for at kommunen har avgitt store naturressurser. Det er fremdeles meget viktig å følge opp disse ordningene, både fra administrativt og politisk nivå.

Avdeling næring og kultur

Næringsarbeidet ble fra 01.01.2022 plassert i kommunedirektørens stab. Avdelingen har i 2023 bestått av nærings-sjef 100 %, næringskonsulent 50 % og prosjektstilling næring og kultur 100 % i første halvår. Det ble i 2023 besluttet å opprette et heleid kommunalt nærings-selskap (AS) fra 2024, der mye av arbeidet som tidligere er utført i nærings-avdelingen skal flyttes til det nye selskapet.

I tråd med handlingsplanen til Verdiskapingsstrategien for Trøndelag, har Trøndelag fylkeskommune jobbet med ei regional distriktssatsing. Målet er å styrke utviklingsarbeidet i kommunene. Tydal kommune søkte om å delta i satsinga og er sammen med 5 andre kommuner i Trøndelag valgt ut til å delta i distriktssatsinga «I Lag» – fra 01.11.2023 31.10.2025 med mulighet for ett års forlengelse. Hovedaktiviteter for Tydal i prosjektet vil være rekruttering og treffsted i Ås.

Måloppnåelse/året som har gått

Næringsavdelingen skal tilrettelegge for næringsutvikling og vekst i Tydal. Avdelingen forvalter nærings- og om-dømmefondet. Avdelingen har i 2023 jobbet mye med følgende oppgaver:

- Bolystiltak
- Markedsføring og rekruttering
  - Bildemateriale
  - Videomateriale
  - Annonsekampanjer for boliger og rekruttering i kommunen og privat næringsliv
  - Gjennomført kurs i digital markedsføring for næringsaktører i Tydal og ansatte i kommunen
  - Arrangert Tydalskveld i Tydal kulturhus (160 gjester)
- Gjennomført fritidsboligundersøkelse
- Muligheter for å skaffe eksterne midler, sett i tilknytning til vedtatte tiltak
- Tydalsvukku med Vitencamp
- Vårres Jul med Hans Rotmo
- Hjemmesider, sosiale media og fysiske tiltak

Det har også blitt jobbet med aktuelle aktører for etablering i Tydal, særlig i tilknytning til Tydal Datacenter som vil få store mengder restvarme ved vannkjøling i sitt byggetrinn II. Forvaltningsoppgaver, markedsføring både internt og for lokalt næringsliv og lag/organisasjoner og forvaltning av næringsfondet er også noen av arbeidsoppgavene som har blitt utført i avdelingen.

Kommuneplanens samfunnsdel, handlingsplan næring 2022-2023, og kulturplan er styringsdokumenter som ligger til grunn for arbeidet som utføres innen næring og kultur.

2023 ble nok et urolig år med krig i Europa, høye strømpriser, høye drivstoffpriser, prisstigning på varer og tjenester, økte rentekostnader og stadig vanskeligere å rekruttere nødvendig arbeidskraft. Disse faktorene påvirker også lokalsamfunnet Tydal, og økt usikkerhet fører trolig til at noen nye tiltak blir satt på vent og planlagte tiltak i verste fall blir skrinlagt. Vi lever i en dyrtid der flere næringer har fått, og får kjenne dette på nært hold. Bygg- og anleggsbransjen opplever nesten byggestopp, og på landsbasis har flere gått til permitteringer og enda verre så går flere bedrifter konkurs. For å forebygge at dette skjer i Tydal er det viktig at det satses på vedlikehold og andre tiltak for å bidra til at aktiviteten holdes oppe.

En av hjemmesidene til Tydal kommune er www.levetydal.no. Dette er en side der man raskt skal finne oversikt over ledige stillinger, boliger/-tomter og fritidstilbud i kommunen. Det blir lagt mye jobb i å oppdatere blant annet denne hjemmesiden.

I 2023 ble det innvilget ca. 2,7 millioner fra næringsfondet i Tydal kommune, til nærings- og utviklingstiltak rundt om i hele kommunen. Se «Årsmelding nærings- og omdømmefondet Tydal kommune 2023» for detaljer. Tydal kommune har en observatørrolle i lokalstyret i Næringsforeningen i Værnesregionen, Tydal (NiV). Det har vært avholdt 2 frokostmøter i 2023, i tillegg har det blitt arrangert møter med tema helse- og administrasjonsbygg.

Sektoren har gjennomført/igangsatt de tiltak som var planlagt i 2023, uten store budsjettavvik på noen områder. Hovedfokus i 2023 har vært tilrettelegging for arbeidsplasser og rekruttering med ønske om nye innbyggere i kommunen. Dette arbeidet må fortsette med full styrke i tiden og årene som kommer.

Næringslån: Det ble i 2023 vedtatt å ettergi restsaldo på ett næringslån etter begrunnet søknad. Det ble gjort tapsføringer på ett låneforhold og ett låneforhold har blitt innfridd i årsskiftet 2023/2024. Pr. 31.12.2023 hadde Tydal kommune ingen utlån fra næringsfondet eller disposisjonsfondet.

Naboer AB: Det ble i 2023 vedtatt at Tydal kommune melder seg ut av Naboer AB, og driftstilskudd fra Tydal kommune til Naboer AB opphører fra 01.01.2024.

Skjenkebevillinger:

Det var i 2023 2 kommunale bevillinger for salg av alkohol og 7 kommunale bevillinger for skjenking av alkohol. Det er 2 ambulerende bevillinger der disse kan innvilges etter spesifikk søknad til kommunen i hvert enkelt tilfelle. Det

ble i 2023 gitt 8 skjenkebevillinger til enkeltanledninger. Det har i 2023 blitt gjennomført 7 skjenkebevillingskontroller og 3 salgsbevillingskontroller med tilsyn i henhold til tobakkskadeloven. Det er ingen spesielle merknader ved noen av kontrollene. Avarn Security har gjennomført kontrollene i 2023.

DRIFTSTILTAK NÆRING 2023

Løypekjøring

Ordningen ble kunngjort for aktuelle aktører som drive med løypekjøring for langrenn i Tydal. Alle tre lagene søkte og fikk tilskudd, som blir beregnet ut fra antall kjørte kilometer og drivstofforbruk. For å få tilskudd er det krav at man er tilknyttet ordningen www.skisporet.no der man til enhver tid kan se hvor og når det er oppkjørt spor.

Medlemskap Næringsforeningen i Værnesregionen

Tydal kommune inngikk i 2020 en avtale med NiV, og avtalen har vært fornyet i 2021, 2022 og 2023. Målet er å videreutvikle den næringsmessige organiseringen for aktører i Tydal. Her får de muligheter til å treffes lokalt gjennom møter i Tydal, men samtidig får de også muligheten til å delta i aktiviteten i en større næringsorganisasjon i Værnesregionen, som kan bidra til en verdifull samarbeids- og utviklingsarena for de næringsdrivende i Tydal. Det er etablert en lokal avdeling med eget styre i Tydal, der Tydal kommune har en observatørrolle.

Tydalsvukku

Tydalsvukku 2023 ble gjennomført med arrangement og tilbud for enhver smak. Nytt av året var Vitencamp i Tydalshallen. 2 dager fullspekket med utstillere, aktiviteter og forsøk. Hele 600 besøkte Vitencamp de to dagene, og underveis og i ettertid har det vært mange positive tilbakemeldinger. Tydalsvukku var i sin tid et initiativ fra Tydal kommune der kommunen skulle koordinere og markedsføre arrangement som næringsliv og lag/organisasjoner hadde ansvar for. Dette for å skape liv og røre i Tydal i høstferien med tilbud for enhver smak. De to siste årene har det vært tydelige tilbakemeldinger fra både næringsaktører, lag og organisasjoner og publikum at Tydalsvukku er viktig å videreføre.

Bolyst

Tydal kommune har en viktig rolle som tilrettelegger for bolyst i kommunen. Gjennom tiltak av forskjellige slag er det ønskelig å gjøre Tydal til en mer attraktiv kommune å bo i og flytte til. Tydal er kjent som ei dugnadsbygd, og det er viktig å etablere og videreføre et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger. I 2023 har avdelingen også hatt fokus på god informasjon og oppfølging av de som bor her og mulige innbyggere, gjennom satsing på for eksempel hjemmesider og sosiale medier. Fysiske trivselstiltak som blomster og tiltak som gjør kommunen enda mer innbydende, attraktive turområder for alle aldre og funksjonsnivå osv. er også blitt prioritert med tilgjengelige ressurser.

Sommerjobb for skoleungdom

Det var i 2023 8 bedrifter som fikk tilskudd til lønnsmidler for sommerjobb for skoleungdom, for totalt 12 ungdommer. Noen av bedriftene hadde fått innvilget tilskudd for to ungdommer, men fikk ansatt bare en. Tydal kommune utbetalte 101.814,- i lønnstilskudd.

Tilskudd til lag og foreninger/kulturmidler

8 lag/foreninger fikk tilskudd gjennom de kommunale kulturmidlene. Totalt kr 150 000,-.

Markedsføring

Med de rekrutteringsutfordringer vi opplever både i kommunen og privat næringsliv, er det brukt mye ressurser på markedsføring i 2023. Annonsekampanjer i Adresseavisen, produksjon av videoer for markedsføring av kommunen og innkjøp av bilder er en del av rekrutterings-/markedsføringsarbeidet som er gjort i 2023.

Med et begrenset overnattingstilbud har det ikke blitt prioritert å markedsføre Tydal som reiselivsdestinasjon i samme grad som tidligere.

Hjemmesiden www.levetydal.no blir det brukt mye tid på å holde oppdatert. Konkurransen med flotte premier på Instagram kontoen #opplevtydal hver dag i påska, markedsføring av arrangement og synliggjøring av bedrifter gjennom hele året er også noe det har blitt jobbet med. #opplev Tydal, #levetydal og www.sylan.no er de kanalene som blir mest brukt i markedsføring av Tydal med muligheter og det som skjer.

Konsulenttjenester næring

Tydal kommune hadde i 2023 en avtale med Proneo, kjøp av tjenester til næringsutvikling. Bedrifter og mulige næringsaktører kunne få inntil 10 timer bistand fra Proneo til veiledning og søknadsskriving for å nevne noe. 7 aktører benyttet seg av tilbudet i 2023. Proneo har i tillegg deltatt i noen møter i forbindelse med etablering av Tydal Næringssselskap AS, samt at de deltok på en inspirasjonskveld i 2023.

FREMTIDIGE UTFORDRINGER

Den største utfordringen for Tydal er befolkningsutviklingen, tilgang på arbeidskraft og tilgang på boliger/husrom. Her er vi avhengig av at hele tydalssamfunnet står sammen og jobber mot felles mål om å få flere innbyggere til kommunen. Det er svært viktig å legge til rette for at de som allerede bor her skal trives og med ønske om å fortsette å bo i Tydal. Tilrettelegging for næringsetableringer, attraktive boliger og boligtomter, gode fritidstilbud, riktig ressurs- og virkemiddelbruk og spisset markedsføring kan være noen av virkemidlene for å få en positiv utvikling i bygda. Med etablering av Tydal Næringssselskap AS vil det bli satset ekstra på næringsutvikling, og det er viktig at det blir etablert et godt samarbeid mellom Tydal kommune og Tydal Næringssselskap AS for å lykkes med de forskjellige arbeidsoppgavene vi har foran oss.

Tydal kommune sitter med virkemidler, nettverk og kompetanse og har en viktig rolle som tilrettelegger for at Tydal skal være attraktiv for gründere og jobbsøkere. Kommuneadministrasjonen, politikere, bedriftseiere og innbyggerne må gjøre dette – SAMMEN FOR TYDAL. For å gjøre en best mulig jobb er det viktig å sikre tilstrekkelig administrativ kapasitet til å følge opp alle vedtak, oppgaver og prosjekter innen fastsatte frister og rammer.

KULTUR

Kulturplan 2012 – 2026 «kultur til tusen» gir generelle føringer på hva kommunens kultursatsing innebærer. Det ble i 2022 opprettet en toårig prosjektstilling for å jobbe med næring og kultur. Den ansatte fikk annen fast stilling i Tydal kommune og sluttet i prosjektstillingen i august.

Kommunen har flere virkemidler for kulturlivet i Tydal. Her nevnes kulturmidler, omdømmefond, Stuguvollmoen og kulturhus. Tydal museums venner (MV) driver Tydal museum, og har åpent ca. 2 måneder på sommeren. De jobber også med Storaunstuggu og vedlikehold ved og i Kistafoss kraftverk. Det er viktig å ha et godt samarbeid mellom kommune og lag/foreninger, da disse bidrar med viktige tilbud som kan være avgjørende for at folk bor i bygda og ønsker å bosette seg her. Kulturen må i stor grad skapes og gjennomføres av frivillige der kommunen kan bidra med noe tilrettelegging.

ÅRSMELDING FOR TYDAL KOMMUNES NÆRINGSFOND 2023

Innledning

Tydal kommune disponerer et næringsfond som får årlige innbetalinger fra konsesjonsavgifter som følge av vannkraftutbyggingen i kommunen. Konsesjonsavgiften for 2023 utgjør kr 5.912.000, -. I tråd med gjeldende vedtekter skal fondsmidlene benyttes til nærings tiltak i Tydal kommune, eller kommunale tiltak som tar sikte på å fremme utviklingen av næringslivet, og infrastrukturen i kommunen.

Det er mulig å søke Tydal kommune om støtte fra omdømme- og næringsfondet. Slik støtte kan etter søknad gis som tilskudd, og vedtektene sammen med *handlingsplan næring 2022-2023* har blitt lagt til grunn for vurdering av innkomne søknader. I 2023 var det avdelingen for næring og kultur som tok imot og behandlet søknadene. Informasjon om søknadskriterier og søknadsskjema er tilgjengelig på kommunens hjemmeside under fanen næring. Tydal kommune har i 2023 hatt et samarbeid med Proneo der de har utført konsulenttenester for næringsaktører i Tydal som har hatt behov for bistand til for eksempel å skrive søknader.

En av de viktigste oppgavene til kommunene er å legge til rette for vekst og utvikling i næringslivet. Det innebærer å være utviklingsorientert, og møte næringslivet med ei positiv innstilling. Kommunen har et samfunnsansvar og må være lojale til lovverk, retningslinjer og planverk, men arbeidet bør utføres med en offensiv ja-holdning.

Aktivitet i 2023

I løpet av 2023 har kommunen mottatt 13 søknader til næringsfondet. 10 søknader er behandlet av formannskapet og har fått innvilget tilskudd fra næringsfondet. 3 søknader er behandlet og innvilget av kommunedirektøren som delegert vedtak. Innvilgede tilskudd blir utbetalt mot utbetalingsanmodning og dokumentasjon som kreves i det enkelte vedtak. Kommunedirektøren har behandlet og innvilget 8 søknader til omdømmefondet i 2023.

Søknader og tilskudd fra næringsfondet 2023:

Søker:	Innvilget beløp kr:	Saksnummer elements:
Geir Hilmo	600 000	2023/119
Tydal Skytterlag	397 000	2023/219
Brekka Barnas Bygdetun	165 000	2023/208
Larsville	27 500	2023/422
Ingvild Opphaug	600 000	2023/537
Lars Østby Nilsen enk.	24 000	2023/525
Nebjørgevegen	20 000	2023/560
Skogbrukssjefen i Selbu/Tydal	101 617	2023/1301
Stugudal Drift AS	200 000	2023/586
Østby Essand Grunneierlag	92 000	2023/637
Østby Essand Grunneierlag	92 000	2023/638
Neatun AS	200 000	2023/698
Stugudal Fjell	62 500	2023/978
SUM INNVILGET	2 581 617	

Søknader og tilskudd fra omdømmefondet 2023:

Søker:	Innvilget beløp kr:	Saksnummer elements:
Tydal Skisenter AS	120 000	2012/627
Stugudal Fjell	20 000	
Tydal Bridgeklubb	37 200	2023/192
NeadalsPride 2023	5 000	2023/245
An-Magritt Morset-Mountain Gaits	20 000	2023/490
Tydal IL fotballgruppa	15 000	2023/552
Camerat AS	5 000	2023/677
Studio 705	5 000	2022/2150
Tydal Husflidslag/Tydal Snøscooterklubb	20 000	2023/1348
SUM INNVILGET	247 200	

Økonomistatus, næringsfond og omdømmefond

Avkastningen fra fondene består av renter og konsesjonsavgift som bli innbetalt til næringsfondet.

	Næringsfond 2023kr	Omdømmefond 2023 kr
Inngående balanse 01.01.2023	529 000	13 715
Konsesjonsavgift til næringsfond	5 912 000	
Renter, avdrag, tilbakeført ikke benyttet	559 300	
Realisering pant, næringslån	471 000	
Innfrielse næringslån	275 000	
Bruk – tiltak i budsjett	- 4 362 000	300 000
Disponibelt	3384300	
Innvilget i 2023 (se tabell over)	- 2 58 1617	- 247 200
Overføring til Tydal Næringssselskap AS	- 4 200 000	
Sum (utgående balanse, 31.12.2023)	- 3 397 317	66 515

Sektor oppvekst

Sektorleder: Mona Moan Lien

Sektoren omfatter barnehage, grunnskole, skolefritidsordning, voksenopplæring for flyktninger/innvandrere/grunnskole for voksne, kulturskole, skole-/folkebibliotek, frivilligsentralen, ungdomsarbeid og forebyggende arbeid (SLT). I tillegg er de interkommunale tjenestene PPT og barnevern lagt under sektoren, se egen årsmelding fra Værnesregionen.

Måloppnåelse

I kommuneplanens samfunnsdel står det blant annet at Tydal kommune: «skal skape et trygt lokalsamfunn med å forebygge på et tidlig stadium og drive et kontinuerlig oversiktsarbeid innenfor oppvekstsektoren. Det skal legges til rette for at barn og unge skal møte utfordringer slik at de er godt rustet for fremtiden. Vi skal ha et godt barnehagetilbud som gir gode rammer for barnefamilier. Barn i Tydal skal gå på en god og inkluderende skole, og ha utviklingsmuligheter i gode omgivelser. Fysiske omgivelser må planlegges ut fra barn og unges behov, slik at uteområder tas i bruk til aktivitet».

Vi i oppvekst jobber i fellesskap for å gi barn og unge god faglig og sosial utvikling i trygge rammer. Tidlig innsats, helhetlig tenkning og tverrfaglig samarbeid er bidrag for å oppnå dette. Vi har fokus på kompetanseheving for å utvikle vår kompetanse og kvaliteten på tjenestene. Vi oppfordrer ansatte til videreutdanning og har klare prioriteringer på hvilke fag/videreutdanninger vi har behov for i henhold til å fylle kompetansekrav og behovet for kompetanseheving.

Samarbeid og samordning av ressurser innenfor hele oppvekstsektoren fungerer godt. *Lov om barnehager §18:* grunnbemanning, og forskrift til loven §17: pedagogisk bemanning regulerer barnehagens bemanningsbehov. Bemanningsbehovet blir i tillegg til antall barn også regulert ut ifra barnegruppens alderssammensetning. Barnehagen innfrir både pedagog- og bemanningsnormer, og kommunens målsetting om full barnehagedekning nåes også i 2023. På skolen har man lærertetthet som ligger innenfor lærernorm. Det vi må ha med oss i organisering og tildeiling av ressurser er at vi skal undervise på 1.-10.trinn med samme bredde i fag som på en stor skole.

Sektorleder oppvekst økte stillingsressursen opp til 100% fra og med 1. mai 2023 i henhold til vedtak. På slutten av 2023 ble ansvaret for flyktningetjenesten overført til sektor oppvekst.

Reduksjon i bemanning i.h.t. budsjettvedtak ved at diverse permisjoner ikke ble dekt opp ble fulgt opp.

I forbindelse med kvalitetsutviklingen har Tydal kommune deltatt i oppfølgingsordningen med spesielt fokus på helhetlig lese- og skrivestrategi. Vi mottok midler fra Statsforvalteren til gjennomføring av tiltakene som skal bidra til helhet og sammenheng i utviklingsarbeidet i skolen. Selve tiltaket gjennom oppfølgingsordningen med tilskudd, veiledere og avtale med kompetansesenter ble avsluttet våren 2023. Videre arbeid med utviklingstiltaket gjennomføres av skolen selv mot en ferdig lese- og språkplan.

I arbeidet med kvalitetsutvikling i oppvekstsektoren ser vi på et helhetlig oppvekst- og opplæringsløp, og barnehagen er en viktig arena for å utvikle gode sosiale ferdigheter gjennom lek og læring.

Tydal ungdomsråd har i 2023 bestått av 6 medlemmer. Rådet har vært aktivt og det er lagt til rette for dialog og medvirkning i saker som berører barn og unge. De er engasjerte og kommer med innspill og spørsmål i aktuelle tema som berører og opptar barn og unge. Ungdomsrådet ønsker gjerne å få uttale seg i flere kommunale saker, da de får få saker. Dette blir forhåpentligvis bedre etter at ny ordning kom på plass og nye vedtekter for ungdomsrådet ble vedtatt. Det er fremdeles utfordring med rekruttering ved valg. Rådet har bistått klubbmedarbeiderne med junior- og ungdomsklubben

Arbeidet mot en oppvekstplan ble ikke satt i gang i 2023, men vil bli en del av planstrategiarbeidet i 2024. Planen skal bygge på kommuneplanens samfunnsdel og vil vise hvilke tiltak og strategier man satser på for sammen å skape

en god og trygg oppvekst. Vi har en del analyser og brukerundersøkelser vi kan legge til grunn, men også brukermedvirkning og samskaping gjennom dialog vil være metoder i arbeidet mot en oppvekstplan.

Voksenopplæringen har hatt elever fra ulike land gjennom året og undervisning i norsk er gjennomført i henhold til plikter og rettigheter som flyktninger og arbeidsinnvandrere har. Flere har gjennomført norsksprøver med gode resultater.

Aktiv sommer i Neadalen ble gjennomført for tredje gang, og organiseres av SLT-koordinator. Dette er et populært aktivitetstilbud i sommerferien. I Tydal arrangeres den siste uka før skolestart. Aktiviteter var bl.a. Mesternes mester, sykkeldag, basseng, aktivitetsdag, kreativ dag, juniorklubb og en dag med Fjellguiden. I tillegg hadde elevene fra Tydal mulighet til å delta på fotballskole, Girls on wheels, skatekurs og ungdomsklubb sammen med Selbu de to første ukene av sommerferien. Totalt deltok 37 barn og ungdommer fra Tydal på Aktiv sommer 2023. 4 ungdommer hadde sommerjobb gjennom Aktiv sommer. Tilbudet finansieres ved hjelp av støtte fra Bufdir, hvor Tydal kommune har fått innvilget støtte til dette formål for 2022 – 2024.

Med tilskudd fra Statsforvalteren i Trøndelag har barnehagen høsten 2023 gjennomført svømmeopplæring for 4 og 5 åringer.

Biblioteket samarbeider godt med skolen om skolebibliotekbruk og leselyst hos barna. Dette arbeidet er knyttet tett opp til utviklingsarbeidet i skolen og oppfølgingsordningen. Arbeidet med samlingsutvikling er fortsatt høyt prioritert.

Kulturskolen har gjennom året hatt individuell og gruppeopplæring/samspill på flere kulturuttrykk. Det er fremdeles utfordringer med å få satt i gang gruppetilbud innen drama og lek og rytme. Det er lite eller ingen søkere på disse tilbudene. De fleste søker på individuell opplæring og sang er et populært tilbud.

Frivilligsentralen i Tydal ligger under sektor Oppvekst og ligger i tilknytning til Tydal bibliotek ved Tydal barne- og ungdomsskole. Sentralen mottok i 2023 statlig driftstilskudd til 100 % drift, har eget styre og vedtekter.

Økonomisk ressursbruk og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsj (endr)	Avvik	Avvik	Årsverk	Årsverk	Ansatte	Ansatte
	2023	2023	i kr	i %	2023	2022	2023	2022
Driftsutgifter	30,4	29,4	1,0	3,4				
Driftsinntekter	-6,8	-5,6	-1,2	21,4				
Netto	23,6	23,8	-0,2	-0,8	29,3	26	36	32

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 23,6 mill. kr som er 0,2 mill. kr lavere enn revidert budsjett. Vedtatte tiltak ble gjennomført i sin helhet og det er stor lojalitet til gjennomføring av de målsettinger og tiltak som er satt.

Den totale bemanningen var i 2023 på 29,3 årsverk som er en oppgang på 3,3 årsverk i forhold til 2022. Dette er økning i ressurser:

- 100% biblioteksjefstilling der 70% er forbeholdt biblioteket og 30% er oppgaver tilknyttet kultur.
- 10% klubbmedarbeider for stabil arbeidskraft og faste klubbkvelder for å skape en møtearena for barn og unge.
- Barnehagen økte opp bemanningen med en 50% stilling for å fylle pedagogenes planleggingstid, som sørger for bedre kvalitet og voksentetthet gjennom hele dagen.
- Økt ressurs på voksenopplæringen for å dekke opp undervisning til flytninger og arbeidsinnvandring.
- Ved overgang til 100% stilling sektorleder oppvekst fikk skolen beholde 40% inspektørstilling ut året for å se på fremtidig behov for ledelsesressurs skole.
- Økt stillingsressurs ved frivilligsentralen til 100% lederressurs i henhold til lovkrav for å få tilskudd til drift.
- I tillegg kommer en lærling som startet sitt lærlingeløp høsten 2023.

De største enhetene er grunnskole og barnehage.

Oppvekstsektoren hadde i perioder høyt fravær blant ansatte, og med lite tilgang på vikarer ved skolen medførte dette til økte utgifter til overtidbetaling som ikke var budsjettert.

Kort om året som har gått

Sektorleder oppvekst deltar i kompetansenettverkene, ReKom (barnehage) og DeKom (skole), i Værnesregionen. Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er også et tiltak i kompetansenettverket. Kompetansehevingstiltakene gjennomføres i samarbeid med NTNU, DMMH og andre kompetansesenter og finansieres av statlige midler. Sektorleder er medlem av fagråd oppvekst i Værnesregionen der oppfølging/status av felles interkommunale tjenester er på sakskartet. En del av møtene er felles med fagråd helse. Dette er en viktig arena for å diskutere og utvikle våre tjenester til det beste for våre brukere.

Sektorleder har også deltatt i arbeidsgruppe i samarbeid om utarbeidelsen av Forebyggende plan for barn og unge i Værnesregionen. Barnevernslovens kap.15 §1, 2. ledd forplikter kommunene til å utarbeide og vedta en plan for forebyggende arbeid for barn og unge. Denne planen skal først og fremst bidra til å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Det presiseres at alle enheter i kommunen, inkludert barnevernet, er pliktige til å delta i arbeidet med planen. Samarbeidsplikten er nedfelt i de ulike tjenesteområdenes lovverk, for å sikre tverrfaglighet i tjenestene til barn og unge. I tillegg til en felles del i forebyggende plan i Værnesregionen er det også startet opp et arbeid med den kommunale delen av planen.

Gjennom oppfølgingsordningen har vi også dette året samarbeidet med NTNU og skrivesenteret gjennom vår halvåret. Skolen har hatt veilederbesøk med kompetanseheving innen lese- og skriveopplæring for å bedre praksisen innen lese- og skriveopplæringen, og de har jobbet med ferdigstilling av en helhetlig språkplan. Skolen fikk i desember 2022 tilsagn om midler til gjennomføring av faglig seminar for det pedagogiske personalet i 2023. Seminarets tema var folkehelse og livsmestring, psykisk helse i skolen, lærerprofesjonen og digital didaktikk.

Tre lærere fullførte videreutdanning våren 2023 i fagene programmering og engelsk, samt at en lærer gjennomførte 2. og 3. semester i norskdidaktikk-mastergrad. Høsten 2023 startet to nye lærere på videreutdanning i fagene musikk og engelsk. Rektor startet høsten 2023 på rektorutdanningen. Det er bred kompetanse ved skolen og kompetansekravet i de ulike fagene fylles nesten i sin helhet. Skolen har en prioritert liste over fag det er ønskelig kollegiet tar videreutdanning i fram mot skjerpede kompetansekrav fra og med høsten 2025.

Gjennom Desentralisert kompetansenettverk i Værnesregionen har rektor deltatt i rektornettverket med fokus på hvordan ledere kan bidra til lærende organisasjoner gjennom møtестruktur og aksjonsplaner. Våren 2023 har flere barne- og ungdomsarbeidere samt rektor fortsatt deltakelsen på fagdager sammen med fagarbeidere og ledere i Selbu kommune med tema psykisk helse.

Elevtall i grunnskolen:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Totalt
2020-21	6	14	6	4	8	9	6	8	3	3	67
2021-22	6	6	14	6	4	8	10	6	9	3	72
2022-23	3	6	6	14	5	4	8	9	6	8	69
2023-24	10	3	6	6	14	5	4	10	10	6	74

Elevtallet er per desember 2023 på 71 elever. 3 elever startet på nyåret 2024. Elevtallet er derfor satt til 74 for skoleåret 2023 – 24. Elevtallet ser ut til å holde seg stabilt de neste fem årene.

Kulturskolen har i 2023 arbeidet litt med digitale produksjoner. Samspill og individuell opplæring har vært hovedfokuset. Elever deltar på ulike arrangementer med opptredener, noe som bidrar til at flere får et innblikk i kulturskolens arbeid og elevenes kompetanse. Samtidig utfordrer det kreativiteten og utfordrer elevene til å bli tryggere på seg selv i opptredener foran publikum. UKM ble gjennomført i Tydal i år og flere elever fra kulturskolen deltok.

Tydal bibliotek har 13 timers åpningstid i uka, fordelt på tre dager med både formiddag og ettermiddag/kveld - mandag 13 – 6, onsdag 10 – 14 og torsdag 13 – 19. I tillegg blir biblioteket mye brukt av skolen og barnehage med faste lånetimer med formidling/lesestunder og veiledning hver uke. Utlånstallene har økt litt fra 2022, det samme har bruk av fjernlån og deltakelse i Sommerles-kampanjen for 1. - 7. trinn. Vi har hatt flere arrangement med forfatterbesøk av Vegard Markhus på sommerlesfest, Kjersti Synneva Moen og Marte Mittet til ungdomstrinnet, Otto Ulseth med boka om Odd Iversen og Datafé i samarbeid med Tydal Frivilligsentral. Biblioteket har tidligere fått midler fra UDIR og Nasjonalbiblioteket til økt satsing på lesestimulering og skolebibliotek. Det ble ansatt prosjektleder i 30% stilling i ett år til dette arbeidet som avsluttes våren 2024.

Statistikk Tydal Bibliotek 2018-2023:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Utlån	6692	4304	4048	6055	5753	6192
Besøk	2000	Ingen tall	854	2740	1430	Ingen tall
Arrangement	0	0	1	2	1	7
Arrangement og aktiviteter skole og barnehage	9	1	0	10	9	40
Deltakere Sommerles	33	7	12	21	21	37
Fjernlån Innlån (bøker/lydbøker/filmer lånt inn fra andre bibliotek til våre lånere)	149	98	82	67	67	149
Fjernlån Utlån (bøker, lydbøker/filmer lånt ut fra oss til brukere på andre bibliotek)	319	168	219	473	605	702

Tydal Frivilligsentral er åpen for alle som ønsker å bidra gjennom frivillig arbeid og er et kontaktpunkt for frivillige, lag/organisasjoner og det offentlige. Vår hovedoppgave er å koordinere og initiere frivillig aktivitet, og være et supplement til offentlige og andre frivillige tilbud. Tydal Frivilligsentral koordinerer en rekke "en-til-en-tjenester" som måltidsvenner, besøksvenner og ledsagere til sykehus og lege. Vi har videre ulike sosiale treffpunkter og aktiviteter som seniortrim, stavganggruppe og utflukter i nærområdet. Vi har vært engasjert i forhold til bosetting flyktninger og har arrangert utflukter, språkkafe, samt klesinnsamling for denne gruppen. Vi mottok 8000 kr i tilskudd til språktrening i frivilligsentralen gjennom en tilskuddsordning fra IMDi. Vi har hatt elever fra ungdomsskolen gjennom «valg fag innsats for andre» og praksiselev fra Selbu videregående høsten 2023. Viser ellers til Frivilligsentralens årsmelding for 2023.

Barnehagen samarbeider med ReKom (regionalt kompetansenettverk for barnehager) der fokuset for Værnesregionen er kompetanseheving av pedagogiske ledere i å lede pedagogisk utviklingsarbeid. Barnehagen får oppfølging av DMMH med fagsamlinger for styrer og pedagogiske ledere, og direkte veiledning på ledelse av utviklingsarbeid. Barnehagens satsingsområde er: «økt leseglede hos barn».

Høsten 2023 inngikk barnehagen et samarbeid med biblioteket om faste lesestunder hver uke, for å øke leselyst og for å gjøre de kjent med biblioteket. Gjennom hele 2023 har barnehagen samarbeidet med bibliotek om bærenettbibliotek i barnehagen. Der kan familier låne og levere opp bøker i barnehagen. Dette har blitt et populært tilbud og låneandelen har økt utover året.

Barnehagesatsen har vært kr 2 500,- for en helklass og ligger under den nasjonale maksprisen på kr 3 000,-.

SFO har vært gratis og man har kun betalt for kost.

Barn i barnehagen:

	Totalt	100%	90%	80%	60%
Vårhalvåret (april)	33	30	3	0	0
Høsthalvåret (desember)	28	25	3	0	0

Det er en gjennomgående trend at barnetallet er lavere i høsthalvåret, og øker på vårhalvåret.

Det har også i 2023 vært store utfordringer med å få tak i vikarer til sektoren, både tilkallingsvikarer og vikarer som kan fylle permisjoner og lengre sykefravær. Det har vært utlyst vikariater flere ganger med få eller ingen søkere. Lav bemanning og uforutsigbarhet i forhold til hvordan dagene skal gå sammen har vært en stor belastning for ansatte.

Voksenopplæringen har hovedmengden av elever fra Ukraina, men også fra Filippinene og Pakistan. Utfordringene er elever som starter til ulike tidspunkt og trenger tilpasset opplæring til hvert sitt nivå. Vi har hatt to lærere som har undervist og de har muligheter for å dele inn i grupper. Undervisningen foregår i hovedsak på torsdager og fredager med ei økt også på mandager for nybegynnere.

PPT (Pedagogisk Psykologisk Tjeneste) har faste møtepunkter med barnehagen og skolen med oppmøte i Tydal ca. en gang pr måned eller etter behov. Ansatte og barn/elever (foresatte) har muligheter for veiledning, støtte og hjelp og PPT er et viktig bidrag i arbeidet med tidlig innsats og forebyggende tiltak. Det vises ellers til årsmelding fra VR for utfyllende informasjon.

Barnevern har i 2023 hatt flere stedlig tilstedeværelse i Tydal og vi har god dialog med kontaktperson(er) for Tydal som har fast dag i Tydal hver måned og deltar også i samordningsteam. Det er muligheter for å booke tid til samtaler, råd, veiledning og møter på dager hun er her. Barnevernsleder deltar ved behov i fagråd oppvekst der vi har fått løpende informasjon om kvalitetsarbeidet og status i barnevernet. Fra 1.1.2021 ble det lovbestemt at kommunestyret minst én gang i året skal få en redegjørelse om tilstanden i barneverntjenesten (bvl § 2-1 nytt åttende ledd). Det vises til tilstandsrapport barnevern 2023 som vil komme i løpet av våren 2024.

Tilstandsrapport/kvalitetsmelding for barnehage og skole ble behandlet vår/sommer 2023 der mer utfyllende informasjon om resultater og kvalitet i oppvekstsektoren på barnehage og skole-området ble omtalt.

Fremtidige utfordringer

- Strengere kompetansekrav til ansettelse og undervisning i skolen fra 2025 vil kunne bli en utfordring i og med at vi er en liten enhet med relativt få ansatte som skal undervise i alle fag og alle trinn fra 1. til 10. klasse. Foreløpig er vi bra oppdekt med kompetansen vi må ha på de aller fleste fag/områder. Det vil være viktig for oss å hele tiden benytte etter- og videreutdanningstilbud framover.
- En økonomisk utfordring kan etter hvert oppstå i og med at lærerutdanningen er utvidet til fem år, og de nyutdannede lærerne har en utdanning tilsvarende gammel lektorutdanning. Det vil føre til at lønnsutgiftene i årene framover vil bli betydelig høyere.
- Tilkallingsvikarer og søkere til utlyste stillinger er svært begrenset. Etter flere år med reduksjon i bemanningen er både barnehage og skole svært sårbare ved fravær.

- Det politiske vedtaket om løpende barnehageopptak og full barnehagedekning gir tidvis utfordringer med å innfri bemannings- og pedagognorm. Bemanning for kommende barnehageår settes etter hovedopptak i mars, og vi ser en trend i at de fleste søker utenom hovedopptak. Dette gjør at bemanningen som settes for et nytt barnehageår ofte må justeres i løpet av året. Bemanningen må være på plass før barna får startet i barnehagen, og søknader som kommer tett opp imot ønsket startdato må, dersom det ikke er ledig kapasitet, kanskje vente litt på å få barnehageplass.
- Rapporteringsmengden er økende og like stor for en liten kommune, noe som krever mye administrativ lederressurs. Dette gjelder også oppdatering på nye krav og lovverk. utfordringen ligger i å få en god balanse mellom det administrative og det pedagogiske lederskapet.
- Folkebiblioteket står nå foran flere utfordringer for å holde tritt med bibliotekenes utvikling både regionalt og nasjonalt. Nytt biblioteksystem skal innføres i løpet av 2024 og meråpent bibliotek med selvbetjent utlån bør innføres i snarlig fremtid. Vi ser at meråpent bibliotek kan være vanskelig å gjennomføre med de lokale biblioteket har i dag, med en helt åpen løsning med gjennomgang til administrasjon, kulturskole, kantine etc. En ny, mer sentral beliggenhet i gangavstand fra skole og barnehage eller andre løsninger bør vurderes for bibliotekets utvikling og for å oppfylle biblioteklovens ordlyd om bibliotekets stadig viktigere rolle som en lavterskel og allment tilgjengelig møteplass i lokalsamfunnet.
- Vi har de senere årene bygget opp igjen voksenopplæringen etter at den ble lagt hvilende etter bestemmelse om at små kommuner ikke skulle bosette flyktninger. Der er tidkrevende å bygge opp kompetansen igjen, og det er mye nytt innen lovverket. Voksenopplæringen styres av tre ulike lovverk:
  - Opplæringsloven regulerer voksenopplæringen på grunnskolens og den videregående skolens område. Kapittel 4a i Opplæringsloven gjelder for voksenopplæring. De øvrige kapitlene gjelder ikke med mindre det er spesifisert. Kunnskapsdepartementet forvalter Opplæringsloven.
  - Fra 1. januar 2021 ble introduksjonsloven erstattet av ny integreringslov. Loven har fått tittelen lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid. Loven legger rammene for arbeidet med kvalifisering av nyankomne innvandrere, som blant annet opplæring i norsk og samfunnskunnskap, prøver, karriereveiledning og introduksjonsprogrammet.
  - Voksenopplæringsloven regulerer den voksenopplæringen som finner sted i regi av studieforbundene.

Ved voksenopplæringen har man pr dags dato elever med ulike vedtak i henhold til plikt og rettigheter til norsk- og samfunnsfagopplæring. Det vil være særdeles viktig å opprettholde og øke kompetansen som kreves på dette feltet. Det administreres og gjennomføres norskprøver ved voksenopplæringen.

Sektor helse og omsorg

Sektorleder: Ingjerd Tuset

Sektoren består av HSO administrasjon, skole- og helsestasjonstjeneste, legetjenester, rehabilitering (fysioterapi og ergoterapi), rus og psykisk helsetjeneste, hjemmetjeneste, miljøtjeneste, dagsenter og institusjon. I tillegg er disse interkommunale tjenestene lagt under helse og omsorgs ansvarsområde; NAV og sosialhjelp, kommunalt akutt døgntilbud (KAD), tildelings- og koordineringskontor, legevakt, responsenter, samfunnsmedisinsk enhet (kommuneoverlege), friskliv, psykologtjeneste, jordmortjeneste og krisesenter.

Kommunen har medfinansieringsavtale med Selbu Trykk om plasser for varig tilrettelagt arbeid (VTA).

I forbindelse med innføring av helseplattformen som pasientjournal og samhandlingssystem, har Tydal kommune i 2023 inngått aksjonæravtale som gjør kommunen til medeier (0,15 % av aksjene, 4 aksjer) i Helseplattformen AS.

Måloppnåelse

Helse- og omsorgsplan for Tydal 2022-2032 for Tydal kommune «Muligheter i en utfordrende tid», ble vedtatt av kommunestyret i juni. Før vedtak hadde planen vært ute på offentlig høring i 2,5 måned. Dette er en overordnet, helhetlig og langsiktig plan for helse- og omsorgstjenestene, som skal medvirke til at sektoren oppfyller plikten til å planlegge virksomhetens aktiviteter. Planen skal i tillegg bidra til å dekke Husbankens plankrav ved søknad om investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser.

27.04.2023 vedtok kommunestyret i Tydal å inngå tjenesteavtale om bruk av felles pasientadministrativt system og elektronisk pasientjournal (Helseplattformen) med Helseplattformen AS. Saken har generelt sett vært omstridt, og det har vært mye negativ omtale i media – særlig knyttet til innføringen på St. Olavs Hospital, hvor det også har vært avdekket flere avvik gjennom ulike tilsyn. Kommunene som har tatt i bruk løsningen, har likevel vært mer fornøyd enn spesialisthelsetjenesten. Det er viktig å understreke at innføring av Helseplattformen er gedigent et utviklings- og endringsprosjekt. Løsningen er en del av nasjonal e-helsestrategi, og formålet er å komme nærmere målet om en sammenhengende og helhetlig helsetjeneste på tvers av enheter og nivå, til det beste for pasientene. Sektor helse- og omsorg i Tydal har jobbet med ulike aktiviteter knyttet til Helseplattformen i hele 2023. Frem til mai 2023 ble alle aktiviteter gjennomført av interne ressurser. Fra mai 2023 ble det ansatt felles lokal innføringsleder for Selbu og Tydal. Denne ressursen har vært helt nødvendig for å følge opp de godt over 100 arbeidspakkene som skal gjennomføres før Helseplattformen skal tas i bruk 27. april 2024, samt en del intern koordinering. Av alle kommuner som har tatt Helseplattformen i bruk, eller er i innføringsløp, er det kun Selbu og Tydal som har delt på innføringsleder. De andre har valgt å prioritere 100 % innføringsleder per kommune. Gjennom året har flere ansatte i helse- og omsorgstjenestene har vært på hospitering hos kommuner som har tatt løsningen i bruk, og tilbakemeldingen har stort sett vært positive.

Rekruttere og beholde er fortsatt et fokusområde for sektoren. I 2023 fikk vi tildelt 600 000 kr i tilskudd fra Statsforvalteren i Trøndelag, for å jobbe med turnustilpasninger og oppgavefordeling i omsorgstjenesten, tiltak som vi vet kan påvirke rekrutteringssituasjonen. Det har vært jobbet mye med turnus generelt (blant annet fordeling av kompetanse, muligheter for langvakter/andre vakttyper mm.) og individuelle tilrettelegginger. Tilskuddet har blant annet vært brukt til konsulentbistand fra Thrana HR, en bedrift som har spesialkompetanse på turnus og arbeidstid. I en kortere periode ble det også innleid en administrativ ressurs som bisto med kartlegginger, planlegging oa. i forbindelse med turnusarbeid.

På tross av stort søkelys på ulike tiltak for å rekruttere og beholde, har det også i 2023 vært svært en utfordrende å sikre nok kvalifisert personell i tjenestene. Gjennom året har det vært vakanse i flere stillinger pga. sykefravær eller fordi ledige stillinger ikke har blitt besatt etter utlysning. Behovet for arbeidskraft fra bemanningsbyrå har vært

stort gjennom hele året, og ekstra stort i forbindelse med sommerferieavviklingen. Flere av sommervikarene tjenesten hadde inngått arbeidsavtale med og planlagt inn i turnus, brøt avtalen like før hovedperioden startet – noe som medførte en ekstra krevende situasjon. Omsorgstjenesten har totalt brukt 3,7 mill. kr på bemanningstjenester i 2023. Selv om en del (ca. 60-70 %) av denne kostnaden dekkes opp gjennom mindreforbruk på andre utgiftsposter (fastlønn, ferievikar, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift), er dette likevel mer kostnadskrevenne enn hvis vi hadde hatt ressursen tilsatt i kommunen. Personell fra bemanningsbyrå bidrar i tillegg lite til tjenesteutvikling. Det kan også være belastende for både pasienter og faste ansatte/ledere med stadig nye ukjente helsepersonell og kollegaer, da de trenger opplæring og tid for å kunne utføre en tilfredsstillende jobb.

Økningen i antall eldre merkes i omsorgstjenesten, og den demografiske utviklingen vil medføre større kapasitetsutfordringer i årene fremover. I tillegg øker antall yngre brukere med behov for tjenester. I hjemmetjenesten har det vært jevnt, stort pasienttrykk, mens det i sykehjemmet har vært noe variasjon gjennom året. Gjennomsnittlig beleggspersent på sykehjemmet var 85,37 % i 2023, noe som er forholdsvis høyt og på nivå med 2022. I perioder har antall brukere med behov for sykehjems plass vært høyere enn tilgjengelig kapasitet. Dette har medført overbelegg. I andre perioder har Tydal sykehjem hatt ledig kapasitet, og har også solgt korttids plasser til Selbu (totalt 43 døgn). Tydal har betalt St. Olavs hospital for tre «overliggerdøgn», pga. at vi ikke kunne ta imot utskrivningsklar pasient fra sykehus. Kommunalt akutt døgn tilbud (KAD), som Tydal kjøper fra Selbu, har vært stengt i en lang periode i 2023. Årsaken er at Selbu kommune har hatt store utfordringer med å bemanne tilbudet med riktig kompetanse (sykepleier) – særlig på natt, og de har derfor konkludert med at det ikke har vært forsvarlig å ta imot KAD-pasienter. Fra oktober har tilbudet vært åpent igjen. Tydal har ikke hatt pasienter på KAD i 2023.

Det er økning i antall brukere med behov for dagtilbud i Tydal. Sektoren har verken hatt lokaler eller personell for å dekke dette behovet tidligere. Tilbudet har vært under etablering og utvikling i 2023.

Jfr. politisk vedtak om mottak av flyktninger, har helsesykepleier og lege vært involvert i mottak, kartlegging og oppfølging av disse. Helsetjenestene har også bidratt inn i undervisning til flytningene gjennom livsmestringsfaget.

Ansatte og ledere har vært en del involvert i «prosjekt helse- og administrasjonsbygg» - som i 2023 har vært inne i skisseprosjektfasen. Målet i denne fasen, har først og fremst vært å bestemme tomt ut ifra flere tomtealternativer med ulike egenskaper, samt målsettinger med prosjektet.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsj (endr)	Avvik	Avvik	Årsverk	Årsverk	Ansatte	Ansatte
	2023	2023	i kr	i %				
Driftsutgifter	43,7	43,4	0,3	0,7	33,5	32,5	44	45
Driftsinntekter	-8,9	-8,4	-0,5	6,0				
Netto	34,8	35,0	-0,2	-0,6				

Ansvar 3, som inkluderer både kommunale og interkommunale helse- og omsorgstjenester, hadde et mindreforbruk på ca. 168 000 kroner i 2023, og regnskapet er slik sett på budsjett. Det har likevel vært budsjettavvik innad i tjenestene gjennom året, men mange av disse ble korrigert i gjennom en budsjettjusteringssak i kommunestyrets desembermøte.

Sammenlignet med opprinnelig budsjett, har sektoren hatt merforbruk i omsorgstjenesten, og noe mindreforbruk i helsetjenestene. Merkostnaden i omsorgstjenesten er stort sett knyttet til bruk av bemanningsbyrå, overtid, lisenser og abonnement knyttet til velferdsteknologi og dataprogrammer, medisinsk forbruksmateriell og annonsering i forbindelse med stillingsutlysninger. Dette merforbruket balanseres/utjevnes gjennom reduserte utgifter i form av vakante stillinger (ubrukte lønnsmidler) og økte inntekter (brukerbetaling/egenandeler sykepengerefusjoner og tilskudd) i alle sektorens tjenester.

I 2023 har helse- og omsorgsektoren har mottatt (etter søknad) og brukt totalt 1 670 000 kr i tilskuddsmidler:

- 800 000 kr fra Helsedirektoratet til «styrking av legevaktjenesten i distriktskommuner». Tilskuddet er brukt til økt ressurs på forkontor, kurs, arbeidstøy og anskaffelse av ultralydapparat + annet medisinsteknisk utstyr.
- 870 000 kr fra Statsforvalteren i Trøndelag til kompetanse- og tjenesteutvikling.
  - 600 000 kr er brukt til arbeid med turnus og oppgavefordeling i omsorgstjenesten.
  - 100 000 kr er brukt til utdanningsstipend (sykepleier) med bindingstid i omsorgstjenesten.
  - 100 000 kr er brukt til utdanningsstipend (helsesykepleier) med bindingstid på helsestasjonen.
  - 70 000 kr er brukt til etterutdanning for enkeltansatte i omsorgstjenesten.

Det var budsjettet med 400 000 kr i forbindelse med innføring av Helseplattformen i 2023. Regnskapstall (kostnader til lokal innføringsleder, datautstyr og hospitering) viser at prosjektet er innenfor budsjettet ramme.

Ved utgangen av 2023, hadde sektoren totalt 33,5 faste årsverk fordelt på ulike yrkesgrupper og inkludert ledelse på tjenesteledernivå. 25,7 årsverk av disse var tilknyttet omsorgstjenesten. To lærlingestillinger med ulik verdiskapning gjennom året, kommer i tillegg. Dette tilsvarer 1 årsverk økning fra budsjett 2023. Bakgrunnen for økningen er at et sykepleievikariat ble lyst ut som faststilling før sommeren 2023 (i samråd med kommunedirektør), da stillingen hadde vært utlyst to ganger uten respons. Stillingen ble besatt, men dette førte altså til en økning i det totale antall fasttillinger. Pga. vakanser i andre stillinger (midlertidig og fast) og store utfordringer med nyrekruttering, har det likevel ikke vært en reell økning i turnusplanen. Det hjelper lite å øke antall årsverk på papiret, hvis man ikke lykkes i å skaffe nok personell til å fylle stillingene i praksis, noe nedgangen i antall ansatte klart indikerer.

Kort om året som har gått

Nøkkeltall:

	2021	2022	2023
SKOLE- OG HELSESTASJONSTJENESTE			
Antall fødte barn	5	3	4
2 og 4-årskontroller	13	14	12
Skolestartundersøkelser	6	3	9
LEGETJENESTEN			
Antall pasienter på fastlegeliste pr. 31.12.	703	745	790
Konsultasjoner hos lege: på kontoret/video-, telefon-, e-konsultasjon	2030/426	2059/540	2638/580
Lab/skiftestuearbeid (forkontor)	1198	617	570
Sykebesøk og akutt utrykning	42	71	31
Rådgiving/prøvesvar via telefon eller brev	1207	1418	1418
E-meldinger og e-kontakt	934	2279	2635
E-resepter utenom konsultasjon	758	855	989
Diagnostisk ultralyd (ny 2023)			77
PSYKISK HELSETJENESTE			
Pasientsamtaler på kontoret + telefon/videosamtaler	172	190	210
Hjemmebesøk	82	110	134
FRISKLIVSENTRAL			
Antall frisklivsresepter	5	1	4

OMSORGSTJENESTEN

Gjennomsnittlig belegg, total på sykehjemmet	67 %	88 %	85 %
Belegg demensavdelingen	94 %	90 %	86 %
Antall liggedøgn, totalt på sykehjemmet	4384	5795	5609
Antall utplasserte trygghetsalarmer (trygghetspakker - velferdsteknologi)	31	33	30
Antall utplasserte elektroniske medisindispensere			10
KOMMUNALT AKUTT DØGNTILBUD (Selbu)			
Antall opphold/døgn	-	7/19	0/0
SALG/KJØP AV SYKEHJEMSPLASSE			
Kjøp (fra Selbu)	-	7	0
Salg (til Selbu)	-	24	43
FYSIOTERAPI - kommunal			
Antall konsultasjoner voksne	852	960	832
Antall konsultasjoner barn	96	65	64

Generelt

Tverrfaglig samarbeid er en metodikk for strukturert samarbeid mellom personell med ulike fagbakgrunn. Det blir stadig mer søkelys på samarbeid på tvers av fagområder, sektorer og nivå. Dette gjenspeiles i nye lovkrav, nasjonale standardiserte pakkeforløp/pasientforløp og anbefalinger i form av nasjonale veiledere på mange områder (blant annet psykisk helsearbeid for barn og unge, oppfølging av personer med store og sammensatte behov osv.). Det jobbes mye tverrfaglig i helse – og omsorgssektoren i Tydal – både på individnivå og på systemnivå. I 2023 har det blant annet vært stort fokus på «barn som pårørende» og hvordan alle enheter og nivå jobber må jobbe sammen for å ivareta denne målgruppen. Helseplattformen vil også muliggjøre tverrfaglig samhandling på tvers av nivå på en annen måte enn det journalsystemet vi bruker per i dag gjør.

Helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Helsesykepleier har hatt ansvar for koronavaksinering gjennom hele året. Sammen med psykolog og lærer, har helsesykepleier hatt samlinger med mellomtrinn der skolemiljø har vært tema. Har sammen med psykisk helsetjeneste og psykologtjenesten i Værnesregionen etablert UP-team. Tilbudet er for elever i 5. – 10. klasse som har lettere psykiske plager. Psykolog er behandlingsansvarlig for tjenesten, mens samtalene og oppfølgingen utføres lokalt av helsepersonell i Tydal kommune.

Legetjeneste

Innbyggerne kan velge fastlege på tvers av kommunegrensene. Det vil si at en innbygger kan ha folkeregistrert adresse i en kommune og velge fastlege i en annen kommune. Disse blir kalt «gjesteinnbyggere». Kommunen skal dekke et såkalt basistilskudd for sine innbyggere, og dette fører til at det blir et oppgjør mellom kommunene som beregnes av HELFO. Dette kalles gjesteinnbyggeroppgjør. I 2023 er Tydal første gang på pluss-siden i dette oppgjøret, og får penger tilbake.

Bemanningen ved legekantoret har vært stabil gjennom hele 2023. Gjennom tilskuddsmidlene fra Helsedirektoratet til «styrking av legevakttjenesten i distriktskommuner», har tjenesten blitt styrket og videreutviklet både med utstyr og personell. Tydal har også solgt veiledningstjeneste for lege i spesialisering til Selbu kommune, samt hatt to medisinstudenter i praksis. Sammen med andre helsetjenester, har legetjenesten også en rolle i mottak av flyktninger.

Rus- og psykisk helsetjeneste

Første halvår har tjenesten vært noe redusert tilgjengelighet pga. langtidsfravær hos ansatte. En av de ansatte har sammen med helsesykepleier og psykologtjenesten i Værnesregionen etablert UP-team. Tjenesten har gjennomført

en samling med «psykososial førstehjelp» for 3.trinn (tilpasset informasjon til målgruppen). Rus- og psykisk helse-tjeneste har ellers et godt samarbeid med Stjørdal DPS på individnivå (behandling knyttet til enkeltpasienter) og systemnivå (veiledning).

Rehabiliteringstjenesten

Ergoterapitjenesten har vært noe redusert første halvår 2023. Ny fysioterapeut i driftsavtale kom på plass i april. Fast kommunal fysioterapeut har hatt permisjon fra oktober, men det er ansatt vikar i perioden. I samarbeid med frivilligsentralen, har kommunal fysioterapeut gitt tilbud om ukentlige gruppetilbud på lavterskelnivå. Dette har vært populære tilbud, som viker forebyggende og helsefremmende for de som deltar.

Fremtidige utfordringer

- Sikre at helse- og omsorgssektoren har tilstrekkelig og stabil tilgang på kvalifisert arbeidskraft (rekruttere og beholde) slik at både faste og midlertidige ledige stillinger blir besatt forløpende. Redusere behovet for beman-ningstjenester.
- Sikre faglig forsvarlige tjenester med riktig kvalitet og omfang - tilpasset både en aldrende befolkning med økende behov for helse- og omsorgstjenester og flere yngre brukere med individuelle tjenestebehov.
- Inneha tilstrekkelig kapasitet i tjenestene (ansatte og ledere) til å ivareta både daglig drift og god involvering i store omstillingsprosjekter som vedgår helse- og omsorg i stor grad.
- Legge til rette for lovpålagt samhandling på tvers av enheter, sektorer, kommuner og nivå (kommune-/spesia-list-helsetjeneste) blant annet gjennom bruk og utvikling av Helseplattformen som felles journalløsning og sam-handlingsverktøy.
- Omstille tjenestene og pasientforløp for å imøtekomme generelle utfordringer i samfunnsutviklingen, indivi-duelle pasientbehov og krav i lovverk/andre føringer.
- Sikre at Tydal er en tydelig og deltagende aktør i Helsefellesskapet med St. Olavs Hospital.
- Bidra til å sikre at helsetjenester som er lokalisert i Tydal i dag, men som ikke er underlagt Tydal kommune som arbeidsgiver, også vil bestå og være lokalisert her i fremtiden (ambulansetjeneste, tannhelsetjeneste og inter-kommunale tjenester).
- Sikre god internkontroll og oversikt over våre interkommunale tjenester.

Beredskap

Tydal kommune er eier og initiativtaker til arbeidet med kommunens helhetlige ROS-analyse. Arbeidet ble påstartet høsten 2022, og har pågått hele 2023 og med mål om ferdigstilling i februar 2024. I forbindelse med arbeidet har det vært gjennomført flere sektorovergrepene arbeidsmøter. I tillegg har det vært avsjekk og gjennomgang med både eksterne og interne faglige ressurser på aktuelle scenario gjennom en-til-en-møter. Det har også vært avholdt heldags beredskapsmøte/workshop i Tydals hallen, der både representanter fra politisk ledelse i kommunen og en rekke eksterne og interne aktører deltok.

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i november. Siden Tydal kommunes helhetlige ROS var under utarbeidelse på dette tidspunkt, og dermed ikke ferdigstilt, fikk kommunen avvik jfr. krav i sivilbeskyttelsesloven § 14 og forskrift om kommunal beredskapsplikt § 2. Avviket ville imidlertid bli lukket så fort analysen var forankret i kommunestyret, da Statsforvalteren ga tilbakemelding om at oversendt arbeidsdokument til ny helhetlig ROS var i henhold til lovverket. Kommunen oppfyller lov og forskrifts-krav i henhold til helseberedskap og det ble ikke avdekket avvik.

August 2023 inngikk Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) en rammeavtale med RAYVN for levering av felles beredskaps- og krisestøtteverktøy til bruk for stat og kommuner. Den nye avtalen erstatter tidligere avtale og verktøy fra en annen leverandør (CIM), og ble tilgjengelig for bruk høsten 2023. Løsningen er satt opp, og det har vært gjennomført brukerkurs og opplæring. Rayvn er tatt i bruk i Tydal, dog på en noe begrenset måte. For å bli i stand til å utnytte verktøyet på best mulig, må det settes av mer tid og ressurser til øving og gjennomgang, i tillegg til at det må gjøres en del avklaringer knyttet til brukere og generell bruk.

Sektor teknikk og miljø

Sektorleder: Hans Runar Sandnes Kojedal

Teknikk og landbruk er en sektor med bredt spenn i tjeneste og ansvarsområder. Sektoren drifter kommunens tekniske anlegg som veg, vann og avløp, eiendom- og bygningsdrift. Sektoren utøver også forvaltning gjennom diverse lovverk som plan og bygningsloven, matrikkelloven og forurensningsloven.

Sektoren er delt i tre hovedområder;

1. Teknisk drift

Omfatter renhold og vaskeri, vaktmester, kjøkken, kommunale bygg- og anlegg, utleieboliger og næringsbygg i tillegg til maskiner og utstyr. Området har 19 ansatte i tillegg til 7 vikarer og tiltaksplasser. Renholdsavdelingen har ansvaret for sykehjemmets vaskeri samt alt renhold i kommunale tjenestebygg og noen utleiebygg. Servicenivået på renhold er høyt, dette skaper trivsel hos våre brukere.

Kjøkkenet har ansvaret for alle måltider til beboerne ved sykehjemmet. I tillegg leveres det middag til hjemmeboende brukere. Det tilbys møteservering til interne møter. Kjøkkenets nærhet til sykehjemmet gir muligheter for dialog og samhandling til det beste for beboerne. Ernæringsarbeid er et viktig fagfelt som det arbeides kontinuerlig med. Kjøkkenet har også totalansvaret for barnehage- og skolemåltidet som ble gjeninnført i fjor. Det serveres måltid i barnehage og skole 2 dager i uka.

Vaktmesteravdelingen har ansvaret for praktisk vedlikehold og drift av alle kommunale bygg. I tillegg til bygningsdrift utfører vaktmester en god del tjenester, slik som f.eks. tekniske hjelpemidler, matombringning 3 dager i uka, mange andre kjøre-/flytteoppdrag samt daglig postkjøring. Avdelingen jobber godt med drift og enkelt vedlikehold av bygninger innenfor de økonomiske rammene de har. Kommunen har en vesentlig og for stor bygningsmasse. Tjenestebygg utgjør ca. 16.000m² og næringsbygg ca. 4.000m². Kommunen disponerer totalt 45 utleieenheter fordelt på 9 trykdeboliger, 3 hybler og 33 leiligheter i ulike størrelser. Arbeidet med drift og vedlikehold planlegges og gjennomføres i samråd med kommunens eiendomsansvarlig. Denne stillingen var vakant det siste halve året.

2. Kommunalteknisk avdeling

Kommunalteknisk avdeling (KTA) har 5,25 stilling fordelt på 6 ansatte. Avdelingen er kommunens driftsavdeling for veg, vann og avløp. KTA har ansvaret for driften av ca. 20 km kommunal veg med de 3 tilhørende kommunale bruene på Moen, Løvøya og Henmoen. Til vegansvaret hører også driften av ca. 500 veglys. Innen de gebyrfinansierte ansvarsområdene (selvkost) har avdelingen driftsansvaret for de 3 vannverkene Hilmo/Græslø, Ås/Aune og Stugudal vannverk. KTA drifter 3 avløpsnett med tilhørende renseanlegg i hhv. Græslø, Ås og Stugudal. Vann- og avløpsnettet består av drøyt 120 km vann- og avløpsledninger, og i overkant av 1500 va-kummer. I vann- og avløpsnettet er det 45 utestasjoner som grunnvannsanlegg, vann- og avløpspumpestasjoner, vannbehandlingsanlegg, høydebasseng og renseanlegg av ulik størrelse. Innsamling av husholdningsavfall og slam fra private anlegg ivaretas av Innherred Renovasjon IKS.

3. Administrasjon og forvaltning

Avdelingen har et bredt ansvarsområde. Eieransvaret for kommunens bygningsmasse og eiendommer ligger på dette området. Herunder planlegging av vedlikehold, kjøp og salg av eiendom. Forsikringer av alle kommunens eiendommer og eiendeler forvaltes også herifra.

Avdelingen saksbehandler og fatter vedtak etter et mange lovverk. Kommunens plan og byggesakskompetanse er organisert her. Plan saksbehandler private reguleringsplaner, følger opp utarbeiding av egne planer og leder prosjektet med kommuneplanens arealdel. Byggesak behandler søknader etter plan og bygningsloven og påser at planene til kommunen blir etterfulgt i byggeprosjekt rundt om i kommunen. Miljøkompetansen følger opp foruren-

singsregelverket, motorferdselsregelverket og forvalter noen verneområder som er en delegert oppgave fra Statsforvalteren. Ansvar for kart og oppmåling, samt vedlikehold av kommunens offentlige kartgrunnlag ligger til forvaltningsavdelingen.

Landbruksansvaret ble omorganisert og lagt hit i 2022. Landbrukskontoret forvalter tilskuddsmidler til miljøtiltak og produksjon i landbruket. Det har i flere år vært et samarbeid med Selbu om landbrukstjenester. Fra 2022 gikk dette over til at vi kjøper skogbrukstjenester fra Selbu. Dette har fungert veldig bra.

Brann- og redningstjeneste, feiervesen

Brann og redningstjenesten sitt samfunnsoppdrag er å verne om innbyggernes liv- og helse, miljø og materielle verdier mot brann, ulykker og andre uønskede hendelser. Fra den 1.7.2021 ble brann og redning i kommunene Os, Holtålen, Tydal og Røros, slått sammen til en virksomhet med Røros kommune som ny vertskommune. Det nye navnet er Rørosregionen brann og redning. Kostnadene fordeles etter nøkkel 40% fast og 60% etter innbyggertall. Drift og sikring av den verneverdige trehusbebyggelsen på Røros inngår ikke i vertskommuneavtalen.

Beredskapsstyrken lokalt i Tydal er bemannet totalt 18 mannskaper inklusive 4 utrykningsledere som kan rykke ut ved melding om hendelse. Tydal fikk 6 nye brannkonstabler inn i styrken i 2023.

Måloppnåelse

Følgende målsetninger var satt i budsjettet for 2023 og økonomiplan for 2023 - 2026:

- Effektivisere sektoren gjennom blant annet digitale hjelpemidler.
- Forbedre våre langsiktige vedlikeholdsplaner og utrede reinvesteringer i bygningsmassen.
- Kompetanseoverføring ved oppsigelser vil bli veldig viktig. Vi risikerer at veldig mye kompetanse forsvinner ut av kommunen de kommende årene om vi ikke legger til rette for kompetanseoverføring.

Effektivisering av sektoren er noe vi konstant arbeider med. Digitalisering og automatisering er nødvendig for å oppnå dette målet. Gjentakende arbeidsoppgaver som kan digitaliseres må vi prøve å finne digitale automatiske løsninger på. Et eksempel er at vi arbeider mot vannmålere med fjernavlesning på næringseiendommer. Dette vil lette jobben med rapportering både for abonnenter og for oss som yter tjenestene. Det er også innført et nytt internkontrollsystem på bygg. Denne er under oppbygging og skal forenkle bygningsdrift fremover. Kommunalteknisk avdeling har på sine områder tatt i bruk internkontrollprogrammet *KOMTEK Drift og Vedlikehold* for gjennomføring av faste repeterende driftsoppgaver, arbeidsordrer, rapporter mv. Det er mange digitale hjelpemidler på markedet, men vi må tenke godt igjennom gevinster før vi anskaffer nye systemer. Systemene bør dessuten fungere opp mot de programmene vi allerede har.

Langsiktig vedlikeholdsplanlegging har vært utfordrende da vi i store deler av 2023 har stått uten eiendomsforvarter. Dette arbeidet vil få fokus utover i 2024. Det ble gjennomført etterisolering på flere av kommunens utleieboliger i 2023. Dette er veldig positiv kvalitetsheving av disse enhetene. I tillegg vil store deler av tjenestebyggene bli gjennomgått gjennom prosjektet med nytt helse og administrasjonsbygg med tanke på midlertidig tjenesteyting i påvente av ny bygningsmasse.

Sektoren har flere ansatte som nærmer seg pensjonsalder. Disse har en enorm fagkompetanse og kunnskap om kommunen. Kompetanseoverføring og overlapp i stillinger ved fratredelse vil bli viktig. Dette må bli fokus i årene som kommer. På kommunalteknisk avdeling er det fokus på kompetanseoverføring før flere nøkkelpersoner går av. Det er fokus på heltidskultur på avdelingen. De aller fleste har i dag heltidsstillinger, eller stillingsandeler som de selv ønsker.

Målene som er satt for perioden er omfattende. De fleste målene arbeides det kontinuerlig med og må ses over flere år.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsj (endr)	Avvik	Avvik	Årsverk	Årsverk	Ansatte	Ansatte
	2023	2023	i kr	i %	2023	2022	2023	2022
Driftsutgifter	45,9	45,0	0,9	2,0				
Driftsinntekter	-22,8	-19,8	-3,0	15,2	30,5	30,5	36	36
Netto	23,1	25,2	-2,1	-8,3				

Total ressursbruk innenfor sektoren var i 2023 på netto 23,1 mill. kr er noe under opprinnelig budsjett. Det er avvik på enkelte ansvar, men alt i alt gikk sektoren med et mindreforbruk på 2,1 mill. kr. Antall årsverk er uforandret fra 2022 med 30,5 årsverk. Mindreforbruket skyldes først og fremst mindre ressursbruk og merinntekter innenfor drift av bygg og kommunale veier med til sammen 2,6 mill. kr. Kr 880 000,- er avsatt til vedlikeholdsprosjekter som av ulike grunner ikke ble gjennomført i 2023. Det var merforbruk på forvaltningsoppgaver på 0,6 mill. kr herunder 0,4 mill. kr (totalt 0,8 mill. kr) ekstra til tilskudd til bygging av helårsbolig samt merforbruk på 0,4 mill. kr i brannvesenet.

Selvkostområder for vann, avløp, tilsyn spredt avløp og feiing

Vann- og avløpsområdet har blitt en stor virksomhet med samlede driftsinntekter på 12,1 mill. kr ekskl. mva. i 2023. I 2021 kom selvkostområdet «Tilsyn spredt avløp». Tilsyn med innlagt vann gjøres for eiendommer som ikke har registrert godkjent renseløsning. Resultatet brukes i videre oppryddingsarbeid. Tilsynet på avløpsanlegg skal sørge for at avløpsanleggene ikke fører til forurensning eller helseplager, og at alle krav i utslippstillatelsen tilfredsstilles.

Siste året har det vært investert 1,7 mill. kr i vann- og avløpstjenesten. Det er vedtatt at vann- og avløpstjenestene, tilsyn spredt avløp samt feiertjenestene skal leveres til selvkost, dvs. at inntektene skal dekke utgiftene fullt ut.

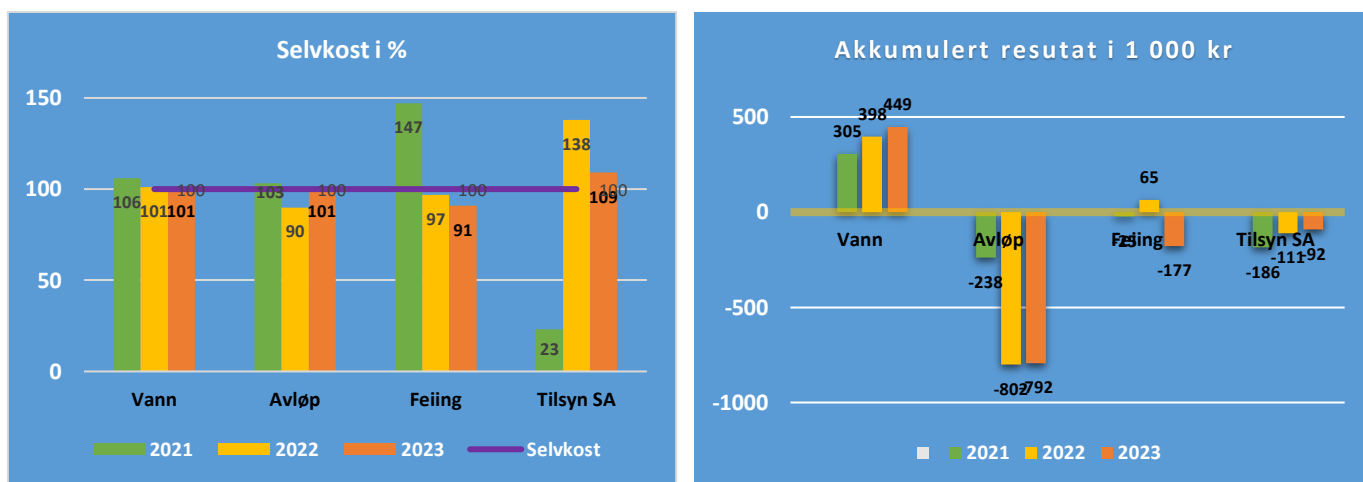
Inntektene har økt de senere årene som en følge av høyere gebyrer og at flere har blitt tilkoblet tjenestene. Kostnadene har stort sett vært høyere enn inntektene og kommunen har gjennom alle år subsidiert disse tjenestene. Det har ført til underdekning og at kommunen har måttet finansiere de manglende inntektene med andre bevilgninger.

Tabellen under viser resultat, dekningsgrad og fremførbart underskudd for henholdsvis vann, avløp og feiing.

2023	Vann	Avløp	Feiing	Tilsyn SA	Totalt
Resultat	33 627	43 385	-106 345	22 744	-6 589
Finansiell dekningsgrad	101,0 %	101,0 %	91,0 %	109,0 %	
Fremførbart underskudd 31.12	0	-791 786	-177 123	-92 430	-1 061 339
Selvkostfond 31.12	449 489	0	0	0	449 489

Vann, avløp- og feiertjenesten samt tilsyn spredt avløp gikk til sammen omtrent i balanse (underskudd på kr 6 589,-) i 2023. Vann, avløp og tilsyn spredt avløp gikk med overskudd mens feiing gikk med underskudd hvor sistnevnte med størst underskudd på kr 106 345,-.

Figurene under viser finansiell dekningsgrad og fremførbart underskudd.

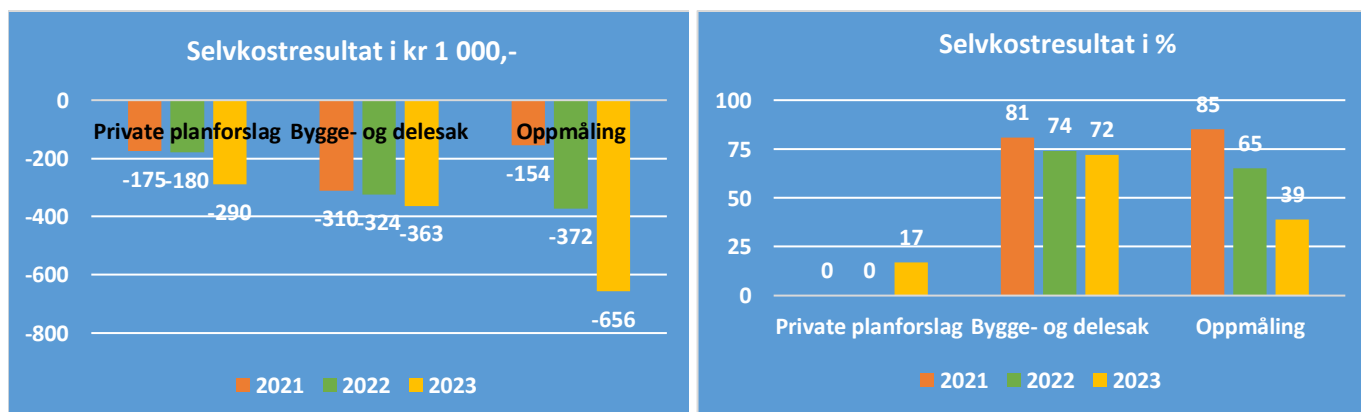
Finansiell dekningsgrad (gebyrinntekter i forhold til gebyrgrunnlaget) var for vann og avløp hver i 2023 på 101 %. feiing 91 % og tilsyn spredt avløp på 109 %. Vannverkstjenesten nådde selvkost i 2021 og hadde et selvkostfond på kr 449 000,- ved utgangen av 2023. Avløpstjenesten fikk et overskudd i 2023 på kr 43 385,- og reduserte akkumulert underskudd til kr 92 000,-. Feiing fikk et underskudd på kr 106 000,- og økte det akkumulerte underskuddet til kr 177 000,- mens tilsyn spredt avløp fikk et overskudd på kr 23 000,- og reduserte det akkumulerte underskuddet til kr 92 000,-.

Det er betydelig usikkerhet om hvordan selvkostresultatene på vann og avløp vil utvikle seg framover. Rentenivået øker mer og raskere enn forutsatt. Utgiftsnivået må vurderes kontinuerlig og arbeidet med å få nye abonnenter i de områdene hvor kommunene allerede har gjennomført grunnlagsinvesteringene må fortsette. Gebyrnivået må vurderes fortløpende og det må vurderes om det er spesielle avtaler som gir tjenestene lavere inntekter.

Selvkostområder for private planforslag, bygge- og delesaker samt oppmåling

Kommunen har et stort omfang av bygge- og delesaker samt oppmålingsaker. Når det gjelder private planforslag har det et lite omfang. Det kan være enkelte år det ikke er slike saker til behandling. Hvor oppdatert kommuneplannens arealdel er har stor betydning for omfanget.

Fra og med 2021 utarbeides det selvkostregnskap også for disse tjenestene. Kostnadene er i det alt vesentligste driftskostnader. Bestemmelsene for selvkost for disse områdene er mye lik de for vann og avløp, men bl.a. med unntak av at underskudd ikke kan inndeckes med mindre det er selvkostfond for området. Dette betyr at hvis det ikke er midler på selvkostfondet, kan et underskudd ikke framføres til senere år. Underskuddet (midlene) er da tapt og må da finansieres av kommunen selv.

I 2023 ble det ikke sluttbehandlet private reguleringsplaner, men kommunens kostnader beløp seg likevel til kr 290 000,-. Det ble likevel noen beskjedne gebyrinntekter på dette området gjennom oppstartgebyrer for planer. Dekningsgraden ble 17 %. På bygge- og delesaker, samt oppmåling, har det vært betydelig aktivitet, men inntektene dekker ikke kostnadene. Bygge- og delesaker gikk med et underskudd på kr 363 000,- i 2023 hvilket gir en dekningsgrad på 72 %. Oppmåling gikk også med underskudd, kr 656 000,- som gir en dekningsgrad på kun 39 %. Til sammen ble underskuddet på disse tre selvkostområdene på kr 1 309 000,- i 2023 mens akkumulert underskudd fra og med 2021 utgjør til sammen utgjør hele 2,8 mill. kr. Slik som selvkostbestemmelsene er på disse saksområdene, kan et underskudd ikke framføres til senere år. Kommunen har måttet finansiere de manglende inntektene med andre bevilgninger. Slik kan det ikke fortsette. Gebyrsatsene bør økes og det må ses på andre muligheter for å øke inntektene på disse selvkostområdene.

Kort om året som har gått

2023 har vært preget av økte renter og økende priser på varer og tjenester. Krigen i Ukraina har pågått og sikkerheten i Europa er satt på prøve. I tillegg er det sabelrasling mellom flere stormakter. Dette gir økende priser og stor usikkerhet på verdensmarkedet. Dette bakteppet merker vi også i Tydal. Mye av aktiviteten i kommunen på tekniske tjenester er knyttet til aktiviteten innen bygg og anleggsnæringen. Tydal har lagt mye av satsingen på fritidsbebyggelse. Under økende priser og dårligere råd blant folk flest så ser vi at det er fritidsboliger som man sparer inn på først. Dette har ført til en bråstopp i nybygging av fritidsbebyggelse. Dette slår sterkt inn på selvkostområder som byggesak, plan og oppmåling.

Det er stort behov for husrom i Tydal og i 2023 har det vært mangel på nok boliger. For noen år siden hadde vi mange ledige utleieboliger. Slik er det ikke lenger. I 2023 er det satt opp seks nye utleieboliger i Søliåsen og kommunen har gått inn i en avtale om mulig kjøp av to boliger gjennom en «garantiordning».

Administrasjon og saksbehandling

Avdelingen preges av lite aktivitet i byggenæringen. Det har også vært et meget krevende år med stort fravær. Permisjoner, oppsigelser og utfordrende rekrutteringsprosesser har gjort at det har vært mangel på kompetanse innenfor flere fagområder.

Det er gitt tillatelse til oppføring av fire nye fritidsboliger i 2023, noe som er rekordlavt. Det er samtidig gitt tillatelse til 7 eneboliger og en bruksendring til bolig. Tilsvarende ble det gitt tillatelse til 17 fritidsboliger og 6 boliger i 2022. I 2021 var det 23 fritidsboliger. Også antall byggesaker går nedover.

Det ble utarbeidet og levert krav til vilkårsrevisjon i Nea. Denne jobben gjorde vi i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune og Selbu kommune. Videre kommer behandlingen av kravet, en prosess som trolig vil ta noen år. Prosjektet med nytt helse og administrasjonsbygg har gått for fullt og vi går nå i gang med skisseprosjekt. Kommuneplanarbeidet har vært preget av fravær. Både kommunen og Plankontoret har hatt en utfordrende periode ressursmessig. Det har påvirket prosessen.

Vi fikk tildelt 400 000 kroner fra Husbanken for å arbeide mot boligmarkedet. Det er gjennomført spørreundersøkelse i kommunen og noen åpne møter for å kartlegge behovet for boliger i kommunen. Dette er et forberedende arbeid for et større prosjekt i 2023. Dette prosjektet er avhengig av videre tilskudd.

Kommunalteknisk avdeling (KTA)

Kontinuiteten i avdelingen er ubrutt, og sykefraværet på avdelingen er meget lavt. Sektoren har flere ansatte som nærmer seg pensjonsalder, dette er mannskap som besitter stor kunnskap om kommunens anlegg. Mye av disse opplysningene er lagt inn i digitale styringsvektøy, men slike system kan aldri fullt ut erstatte den menneskelige faktoren. Kompetanseoverføring og «overlapp» i stillinger ved fratredelse blir viktig, det er tatt høyde for dette innværende år.

Arbeidet med å få selvkostfondene for vann og avløp i balanse ble videreført med samme fokus i 2023. Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av vanngebyrene som brukerne betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene, men kan avstemme over-/underskudd mot fond for å jevne ut gebyrene år for år. Som en kontroll må kommunen hvert år utarbeide en selvkostkalkyle som viser resultatet for det enkelte gebyrområde.

Tjenesteområdene for vann- og avløp nådde også i 2023 målet om full selvkost (101%), og begge tjenestene fikk en liten avsetning til sine respektive fond. Fondssituasjonen for vann er god, mens avløp fremdeles har negativ avsetning, om enn noe mindre enn foregående år. Stort antall abonnenter gir som kjent «stordriftsfordeler» og avløp har færre abonnenter enn vann, betydelige deler av bygda er ikke utbygd med avløpsnett.

Ved årsskiftet 2023/24 hadde vi 963 abonnenter på vann, og 776 på avløp. Dette utgjør en økning på hhv. 23 og 28 abonnenter i 2023. Potensialet for tilknytninger i områder utbygd med vann- og avløpsanlegg avtar år for år, og begynner å nærme seg en ende. Ny fremtidig bebyggelse bør etableres i områder som har mulighet for slik tilknytning, og dette bør vektlegges i pågående og kommende kommunalt planarbeid. Tydal kommune har som de fleste andre kommuner etterslep i vedlikehold av vann- og avløpsanleggene. Når situasjonen for selvkostfondene tillater det, må positiv avsetning benyttes til utbedringer. Det er vedtatt obligatorisk vannmåling for næring- og kombinasjonseiendommer. Følgene av pandemi og uro i verden, med de leveranseproblemer vi opplevde, gjorde sitt til at dette ikke ble ferdig ilt. fjoråret. Målet er at dette er klart til 2025, og det innføres system for fjernavlesning av vannmålerene.

Budsjettering av brøyteutgifter er en krevende øvelse, og kan aldri bli noe annet enn et beste anslag. Været varierer stort fra år til år, vintre med mye vind er spesielt ressurskrevende. 2023 var et år på det jevne og midler til vinterdrift strakk til. I 2023 ble de ekstra vedlikeholdsmidlene for kommunal veg benyttet til nødvendig utbedring av stikkrenner, grøftrensk og grusing av KV1015 Øvervegen.

Telenor etablerte nye strekninger med fiberkabel i våre gatelyskurser i 2023, og dette ga oss en del etableringsinntekter. Noe av inntekten ble brukt til å skifte ut siste rest av gammel vegbelysning på Aune og Græsli. Overgang til ledbelysning er god energisparing, og ikke minst gunstig ift. vedlikeholdskostnader. Dette arbeidet må pågå inntil vi har kvittet oss med gammel kostnadskrevende belysning, det er håp om at dette arbeidet kan komme til endes innværende år.

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg i bygninger er som kjent en del av vertskommuneavtalen med Røros, Os og Holtålen kommuner. Resultatet for feiing- og tilsyn endte med et lite underskudd i 2023, og en negativ avsetning til sitt fond, tjenesten nådde en selvkostgrad på 91 %.

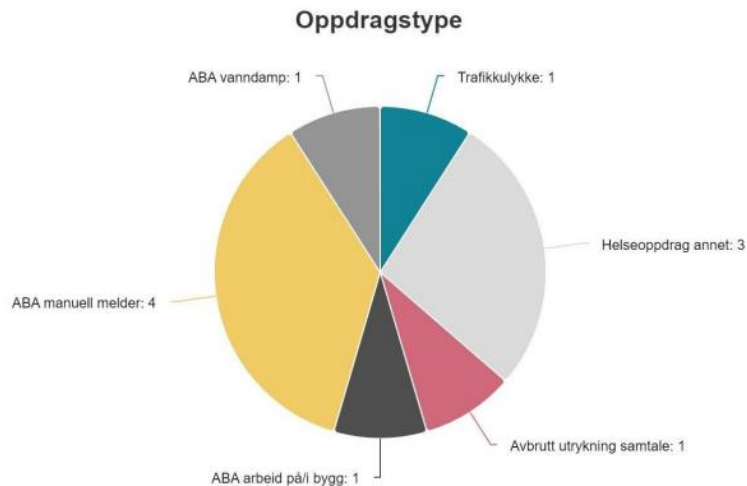
Kommunal vaktordning

Vaktordningen for tekniske tjenester skal ivareta hendelser som krever handling utenom ordinær arbeidstid. Henvendelsene er mange og av ulik karakter, og mye løses på telefon. For utenom akutte oppdrag i kommunens tekniske bygg- og anlegg, er bistand til omsorgstjenesten og koordinering av bistand ifm. viltpåkjørslers typiske oppdrag. I 2023 var det 59 utrykninger, antallet utrykninger har over lang tid ligget på 50-60 oppdrag i året. Kostnader til beredskapsvakten fordeles på de ulike tjenesteområdene etter bruk. Bistand til oppdrag som viser seg å ikke være kommunalt ansvar, viderefaktureres rekvirent.

Brann- og feiervesen

Året som gikk var et rolig år for brann- og redningstjenesten i Tydal med totalt 11 utrykninger, disse ble gjennomført uten skader på verken mannskap eller utstyr. Utrykningene fordeler seg i hovedsak på automatiske brannalarmer, helseoppdrag og trafikkhendelser.

Oversikt over utrykninger i Tydal 2023:

Kommunal drift

Mange av kommunens tjenestebygg er gamle, har arealer som er vanskelig å utnytte og energikrevende med tanke på oppvarming. Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på mye av bygningsmassen. Vedlikeholdet prioriteres etter de midler som er til rådighet. Nå ser det derimot ut som det blir avklaringer angående store deler av våre formålsbygg. Dette er positivt og framtidsrettet. Driftstiltak som er gjennomført siste året er;

- **Storaunstuggu** – Tak og takkonstruksjon er reparert og det er byttet ut råteskadd tømmer. Arbeidet slutføres i 2024.
- **Vedlikehold servicebygget** – De avsatte midlene benyttes til utbedring av heisen i servicebygget.
- **Utbedring av heis servicebygget** – Dette er en påkrevd utbedring. Vi mottok nye oppdaterte priser. Disse var vesentlig høyere enn avsatt i budsjettet – dette var 2022 priser. Anbudsdokumenter ble klargjort i samarbeid med VR innkjøp og innleid konsulent. Kapasitetsutfordringer samt lang leveringstid hos leverandører gjorde at dette tiltaket ble utsatt til 2024.
- **Bytte av alarmsendere** – Arbeidet er ferdigstilt. Innbrudds -og brannalarmer ved kommunale formålsbygg er koblet opp på dette systemet.
- **Toalett Rotodden friluftsområde** – Det er bygd veg og lagt frem strøm, vann- og avløp til tomt for toalettbygg. Slutføres i 2024.
- **Gratis måltid for skole og barnehage** – Gjennomført med 2 ukentlige måltid fra høsten 2023.

Det pågår en digitalisering for å få en bedre arbeidsstyring i vaktmester -og renholdsavdelingen. Programmet IK – bygg brukes av vaktmesterne og renhold har nå tatt i bruk renholds-modulen i IK bygg. Dette vil forenkle arbeidet med dokumentasjon samt arbeidsplanlegging. I tillegg til ordinære driftsoppgaver utfører vaktmesterne mange kjøre –og flytteoppdrag internt i kommunen.

Kommunen disponerer totalt 45 utleieboliger/enheter og etterspørselen er stor. Alle kommunens utleieleiligheter er p.t. utleid. Vi har flere henvendelser om leie av bolig som vi ikke kan etterkomme.

Det har vært en stor jobb med tilrettelegging for mottak av flyktninger. Det har de 2 siste årene vært bosetting av flyktninger i 5 kommunale og 3 innleide boliger. Dette gjøres i tett samarbeid med flyktningekoordinator. Sist på fjoråret ble det ferdigstilt 6 små eneboliger i Søliåsen. Dette er rekrutteringsboliger som er delvis møblerte. Alle boligene vil være bebodd i løpet av mars 2024.

2 lærlinger bor i kommunal bolig ved årsskiftet i tillegg skal det lyses ut 3 nye lærlingestillinger våren 2024. Det er også avsatt boenheter til vikarer og praksisstudenter. Det vi har sett de siste årene er at det har vært behov for vikarboliger hele året. Sommeren er utfordrende for da skal ferievikarer ha bolig.

Et godt renhold bidrar til å oppnå trivsel, hygiene og godt inneklima samtidig som det forlenger levetiden på materialer og inventar. Vi leier en Decon-X, dette er en robot som ved hjelp av hydrogenperoksid desinfiserer alt i aktuelle rom. I tillegg til denne har vi en flyttbar desinfiseringsrobot. Renhold har byttet ut samt kjøpt flere rengjøringsmaskiner det siste året. Dette gjør arbeidet til renholderne litt mindre fysisk krevende.

Vaskeriet har ansvaret for alle typer tøy som brukes på sykehjemmet inkludert privat beboertøy. I tillegg tilbys det tjenester til hjemmeboende. Her vaskes også alt arbeidstøy fra helse –og omsorgstjenesten.

Tradisjonskost er populært ved sykehjemmet i Tydal, men beboerne er også blitt glad i mer «moderne» retter. Det ble solgt 4.257 middagsporsjoner til hjemmeboende, dette er en økning fra året før. Det vi trodde var en økning som skyldes koronapandemien ser ut til å vare. Det serveres varm lunsj ved sykehjemmet og stort sett alle bakverk lages ved kjøkkenet. Avdelingen strekker seg langt for å imøtekomme ønsker og bestillinger. Alle ansatte på kjøkkenet har fagbrev. Det samarbeides godt med omsorgstjenesten.

Lav vikartilgang gjør det utfordrende å drifte optimalt avdelinger med ulike typer fravær. Ansatte har fått flere oppgaver som følge av permisjoner og vakanser på sektoren. Dette gjelder særlig den ubesatte stillingen som eiendomsforvalter. Dette har ført til kapasitetsutfordringer, som igjen fører til utsettelse av prosjekt.

Arbeidsgiver legger til rette for at ansatte kan delta på webinar, kurs og fagdager. Renhold har hatt en heldags fagdag i regi av Lilleborg i Tydal. Dette ble en vellykket og lærerik dag som alle kunne delta på. Ansatte som mangler fagbrev, blir oppfordret til å ta det. Arbeidsgiver vil legge til rette slik at dette skal kunne gjennomføres.

Området har driftsansvar inkludert renhold på Stugguvollmoen med dusj og toalettanlegg, Rotodden, naturparken samt følgende toaletter; Ystesosen, Stugudal sentrum, handikapfiskeplassen og Sandmælen. Toalett i Nøsteråa og Sankåvika ble etter sesongen overtatt av grunneierne.

Fremtidige utfordringer

Den største utfordringen for teknisk blir å løse arbeidsoppgavene innenfor økonomiske rammer og med de ressursene vi har. For å lykkes må blant annet den totale bygningsmassen kommunen eier ned. Tilstanden på gjenværende bygninger og anlegg må forbedres. Samlokalisering i et nytt helse -og administrasjonsbygg vil løse mange av utfordringene. Det blir mer effektiv arbeidsdag for de ansatte med mindre frakt mellom bygningene.

Høy gjennomsnittsalder på flere avdelinger gjør det nødvendig å tenke rekruttering. Ved avganger vil svært mange års erfaring og kunnskap forsvinne. Det må overlapping i stillinger til, slik at organisasjonen ikke mister kunnskap om egne anlegg. Dette er noe området vil komme tilbake på i kommende budsjettarbeid. I de fleste områder har det vist seg vanskelig å rekruttere ny arbeidskraft. Rekrutteringsutfordringene gjelder både for stillinger med store krav til fagkunnskaper, men også stillinger uten krav til utdanning. I tillegg er det få boliger på leiemarkedet, så når vi lykkes med å rekruttere kan det være at enkelte takker nei pga. manglende bolig.

Standarden ved kommunale utleieboliger må bedres. Her er det et stort vedlikeholdsetterslep. Vi har pr i dag 5 heiser i kommunale bygg, disse er rundt 30 – 35 år gamle. Skjerpede forskriftsbestemmelser for sikkerhet på heiser gjør at vi har fått krav fra Norsk heiskontroll om utbedringer på 3 av disse. Ved å bygge et nytt helse -og administrasjonsbygg reduseres dette antallet. Heisen i servicebygget oppgraderes i 2024. Etter dette er det skolen sin heis som står for tur.

I nåtidens fritidsboligfelt forventes det fellesløsninger for vann og avløp. Det er viktig at alle nye utbyggingsområder i plandokumenter blir underlagt krav om tilkobling til offentlig vann- og avløpsnett. Mye av utviklingen vil sannsynligvis komme som fortetting av allerede bebygde arealer, da må alle sikres et helsemessig trygt drikkevann, og forurensning fra utslipp må unngås. Flere abonnenter vil også bidra til at vanngebyrene kan holdes på et forsvarlig nivå ved at flere er med å betale. Bedre økonomi på vann og avløpssektoren gir også muligheter til å komme etter

med tiltrengt vedlikehold av eksisterende anlegg. Varslede klimautfordringer med hyppigere og større nedbørs- mengder vil utfordre driften av både kommunalt veg- og avløpsnett.

Det er også stor usikkerhet rundt endring av regelverk for avløpshåndtering. Våren 2024 vil det trolig komme mer informasjon om et nytt EU-direktiv som vil kunne påvirke oss i stor grad. Vi følger spent med på dette som i verste fall kan bli dyrt for kommunen.

Kommunens planverk må få større fokus. Dette gjelder både fornyelser av planverket, men også det å forholde seg til vedtatte planer og strategier kommunen har valgt. Dette gir større forutsigbarhet til både søkere og saksbehandlere i den daglige driften av kommunen. Beslutninger må løftes opp fra enkeltsaker og opp på et strategisk nivå. Planarbeid er resurskrevende, og det må settes av resurser både politisk og administrativt for å få til gode planer.

Investeringsregnskapet

Prosjekt	Regnskap 2023	Budsjett (endr) 2023	Avvik i kr
Nye abonnenter vann	208 833	200 000	8 833
Nye abonnenter avløp	161 226	200 000	-38 774
Boligprosjekt Tydal	16 231 277	16 000 000	231 277
Ny bil vann og avløp	0	0	0
Vannmålere	526 087	570 000	-43 913
Påkostning pumpestasjoner	603 417	700 000	-96 583
Barnehagen - vognplass/soveplass	0	0	0
Toalett i naturparken	274 651	375 000	-100 349
Kommunale boliger - energiltak	2 955 021	3 100 000	-144 979
Henmo bru - renovering	3 018 504	3 750 000	-731 496
Kulturhuset - HC-rampe, scene m.m.	147 731	625 000	-477 269
Påkostning grunnvannsbrønn Stuggudal	187 975	230 000	-42 025
Kirkvollstippen	1 934 659	1 820 000	114 659
Rekkverk Løvøya bru	1 114 860	1 250 000	-135 140
Carport EL-bil	539 405	540 000	-595
Forprosjekt oms.bol., helse- og adm. bygg	3 029 406	3 400 000	-370 594
Salg av kommunal eiendom	30 585	0	30 585

Tilknytning nye abonnenter vann og avløp

Vesentlig del av bevilgning benyttet for tilrettelegging for fremtidige tilknytninger.

Boligprosjekt Tydal

Selbuhus AS har levert 6 små eneboliger i Sjøliåsen boligfelt. Prosjektet ble gjennomført på kort tid, og det er mye oppmerksomhet rundt prosjektet fra andre kommuner og bedrifter som skal bygge for sine ansatte.

Ny bil vann- og avløp

Anskaffelsen ble flyttet til 2023, situasjonen med krig i Europa førte til leveringsproblem for leverandøren. Bilen kunne heller ikke leveres i 2023, og bevilgningen måtte flyttes videre til 2024. I skrivende stund er bilen ankommet landet, og med antatt levering i april.

Vannverk, vannmålere

Arbeidet ble forsinket pga. uro i verdensøkonomien som følge av Ukrainakrigen. Levering av komponenter til produsenter av vannmålere har derfor vært vanskelig. Arbeidet er godt i gang, Kr.600 000 av bevilgning flyttet til 2024.

Påkostning avløpsspumpestasjoner

Tiltaket gjennomført, Moheim og Rotåa avløpsspumpestasjoner er oppgradert.

Barnehagen – vognplass/soveplass

Dette prosjektet ble ikke iverksatt for å kunne se tiltaket i sammenheng med opprusting av barnehage og skole som starter i 2024. Dette vil gi en mer helhetlig løsning.

Toalett naturparken

Dette prosjektet ble ikke ferdigstilt grunnet kapasitetsutfordringer. Toalettet er bygd på Berggårdsmyra og skal fraktes til naturparken. Prosjektet er tenkt ferdigstilt i 2024.

Kommunale boliger – energiltak

Prosjektet er ferdigstilt. Det ble søkt om Enova-tilskudd til energiltak i kommunale boliger. Kommunal andel er på ca. 30 %. 10 boenheter i Storekra samt 2 i Rønningsgjardet er utbedret. Det er gjennomført etterisolering av yttertak/kaldloft samt utskifting av dører og vinduer. For boenhetene i Rønningsgjardet er det i tillegg utført etterisolering av yttervegger.

Påkostning Henmo bru

Tiltaket er i hovedsak gjennomført, gjenstående rekkverk- og asfaltarbeider gjennomføres våren 2024. Akutt behov for nytt rekkverk på kommunal bru Løvøya ble løst over med til gode budsjettmidler Henmo bru.

Kulturhuset – HC-rampe, scene m.m.

Dette ble en større sak enn først antatt. Ved anskaffelse av amfi måtte det utarbeides et nytt brannkonsept, ved dette arbeidet ble det oppdaget mangler i bygget. Det er utarbeidet et nytt kostnadsoverslag. Prosjektet flyttes til 2024.

Påkostning grunnvannsbrønn Stugudal

Ny brønn etablert iht. tidligere grunnvannsundersøkelse.

Kirkvollstippen

Det er iverksatt reguleringsplanarbeid på Kirkvollstippen for næringstomter som kan benytte overskuddsvarme fra datalagringscenteret. En del av arealet er kjøpt og det er dialog med grunneiere om muligheten til å kjøpe til mer. Planprogrammet til reguleringen er vedtatt. Planen krever konsekvensutredning og kartlegging som må foregå i barmarksesongen. Prosjektet er derfor ikke ferdigstilt.

Rekkverk Løvøya bru

Nytt rekkverk på brua til Løvøya ble montert i 2023. Dette ble fremskyndet ett år da det var stort behov og at utbedringene på Henmo bru kom ut rimeligere enn antatt.

Carport el-bil

Prosjektet er ferdigstilt.

Forprosjekt omsorgsboliger, helse- og administrasjonsbygg

Det er innhentet eksterne konsulenter for å bistå i den videre planleggingen av et nytt helse og administrasjonsbygg. Det er gjennomført mulighetsstudie. Kommunestyret vedtok å gå inn i et skisseprosjekt på to forskjellige tomter med to forskjellige løsningsforslag på hver tomt. Til sammen fire skisseprosjekt. Prosjektet vil gå videre inn i 2024 og følge oss hele økonomiperioden.

Årsberetning for Tydal kommune 2023